24-мĕш çул тухать. Хакĕ 10 пус.

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

1941
ЯНВАРЬ
18
ШАМАТКУН
15 (5730) №

Чăваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Илнĕ обязательствăсене большевикла пурнăçа кĕртмелле

Пирĕн республикăри ĕççыннисем, пĕтĕм совет çĕршывĕнчи ĕççыннисемпе пĕрле, ВКП(б) Центральный Комитечĕ февралĕн 15-мĕшĕнче партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференципе пухасси çинчен йышăннă постановленине пит те пысăк хаваслăхпа, пысăк савăнăçпа кĕтсе илчĕç. Фабрикăсемпе заводсенче, колхозсенче, чугунçул станцийĕсенче, депосенче—пур çĕрте те социализмлă ăмăртăвăн вăйлă хумĕ сарăлса карĕ. Рабочисем, колхозниксем, инженерсемпе техниксем, служащисем хăйсен обязательствисенче партин XVIII конференцине производствăллă парнесемпе, плансене ăнăçлăн тултарнипе, ĕç тухăçлăхне ӳстернипе кĕтсе илме хĕрӳллĕн туртăннине уççăн кăтартса параççĕ. Республикăра нумай предприятисем çак чаплă куна пысăк çĕнтерӳсем туса кĕтсе илме хатĕрленеççĕ.

Канашри вагонсем юсакан завод коллективĕ уйăх çурă хушшинче планран иртерсе 10 вагон юсама, 360 мăшăр вагон кустăрми, 300 рессор юсама, 78 тонна тимĕрçĕ япалисем, 82 кубометртан йывăç изделийĕсем тума социализмлă обязательство йышăнчĕ.

Шупашкарти тир-сăран комбинатĕнчи рабочисем планран иртерсе çĕнĕрен 800 мăшăр атă-пушмак туса кăларма пулчĕç.

Шупашкарти эрех заводĕнче ĕçлекен рабочисем, инженерно-технически работниксем тата служащисем февралĕн 15-мĕш тĕлне январьпе февраль уйăхĕсенчи плансене пĕтĕмпех тултарма сăмах пачĕç.

Улатăрти чугунçул станцинчи чи лайăх машинистсем Чернов, Рожков т. ыт. юлташсем те XVIII партконференци ячĕпе паровозсен колоннине организацилеме хапăл турĕç. Хлунин тата Калмыков машинистсем хăйсен вăйĕпе паровозсене юсама обязательствăсем илчĕç.

Шупашкарти Ленин ячĕпе тăракан промысла артелĕ конференцине чысласа пĕрремĕш кварталти плана 120 процент тултарма пулчĕ.

Куславкка комбиначĕн коллективĕ февралĕн 15-мĕш тĕлне уйăх çурă хушшинчи плана 115 процент тултарма ĕмĕтленет. Çавăн пекех ытти предприятисемпе артельсенче те рабочисем, инженерсемпе техниксем тата служащисем, партин XVIII конференцине хатĕрленнĕ май, хăйсем çине конкретлă обязательствăсем илнĕ.

Социализмлă ăмăртăва, стахановла движенине анлăн сарса, рабочисем хăйсен производствăллă пултарулăхне, ĕç тухăçлăхне хăватлăн хăпартса пынă никĕс çинче чылай предприятисем хăйсем çине илнĕ социализмлă обязательствăсене ăнăçлăн пурнăçа кĕртеççĕ.

Улатăрти паровозсем юсакан заводра январĕн 12-мĕшĕнче токарьсем стахановла вахта организациленĕ. Токарь В. Вяткин смена нормине 671 процент, токарь Ульянов 425 процент таран тултарнă. Январĕн 13-мĕшĕнче литейнăй цехри пĕрремĕш смена хăйĕн заданине 320 процент, иккĕмĕш смена — 441 процент пурнăçланă. Çак стахановла вахтăна коммунист-мастерсем П. Чернышевпа Уткин юлташсем ертсе пынă.

Ку заводра январĕн пĕрремĕш вунăкунлăхĕнче колесно-бандажнăй цех хăйĕн планне 233 процент, рессорсем тăвакан отдел—171 процент, токарно-механически цех—143 процент, литейнăй цех—105 процент тултарнă.

Шупашкарти Ленин ячĕпе тăракан артель плана кулленех иртерсе тултарса пырать. Çавăн пекех «Красный кустарь», «Красный молот» промартельсем те лайăх ĕçлеççĕ. Канашри «Швейник» промартель тата Новинскри катка-пичке тăвакан завод та хăйсем çине илнĕ обязательствăсене большевикла тултарса пыраççĕ. Канашри аш-какай комбиначĕ, крахмал-треста кĕрекен предприятисем те хăйсен планĕсене ăнăçлăн пурнăçлаççĕ. Çакăн пек паха тĕслĕхсемпе фактсем пирĕн предприятисемпе чугунçул çинче сахал мар.

Анчах пур-ха урăхла ĕçлекенсем те. Вĕсем ăмăртăва хутшăнса обязательствăсем илсен ĕç пĕтĕмпех хăй тĕллĕн каять пулĕ, тесе шанаççĕ иккен.

Канашри вагонсем юсакан завод обязательствăсене мар, государство панă плана та тултарса пыраймасть-ха. Завод январĕн малтанхи çуруйăхĕнче плана 16 процент çеç тултарнă. Заводăн ытти цехĕсем те плана тултарса пымаççĕ.

Социализмлă обязательствăсене пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе уйрăмăнах Шупашкарти чылай предприятисем çителĕксĕр ĕçлеççĕ-ха.

Эрех завочĕ январь уйăхĕнчи плана пĕрремĕш вунăкунлăхра 18 процент çеç тултарнă.

Кирпĕч завочĕн план тăрăх çак уйăхăн пĕрремĕш вунăкунлăхĕнче хĕрлĕ кирпĕчсем 250 пин туса кăлармалла пулнă. Завод çак вăхăтра мĕнпурĕ те 184 пин кирпĕч панă. Туса кăларнă кирпĕчсенчен 65 процент таран пĕрремĕш сортлă кирпĕчсем пулмалла—çавăн пек государство панă çирĕп план. Анчах завод плана хисеп енчен кăна мар, пахалăх енчен те пурнăçа кĕртсе пымасть-ха. Январĕн пĕрремĕш вунăкунлăхĕнче туса кăларнă кирпĕчсенчен пĕрремĕш сортлă кирпĕчсем пурĕ те 50 процент çеç шутланаççĕ.

Тир-сăран комбиначĕ те япăх ĕçлет. Январь уйăхĕнчи плана вăл пĕрремĕш вунăкунлăхра 18 процент çеç тултарнă.

Наркомпищепрома кĕрекен предприятисем январь уйăхĕнчи плана пĕрремĕш вунăкунлăхра 22,4 процент кăна пурнăçланă. Вăл шутран Етĕрнери çу çапакан завод 12,4 процент, техжирпром контори 6,3 процент çеç тултарнă.

Пуринчен ытла Наркомпищепрома кĕрекен вырăнти промышленность предприятисем япăх ĕçлеççĕ. Вĕсем январь уйăхĕнчи плана вунă кун хушшинче 11,1 процент çеç пурнăçланă. Вăл шутран Чăвашметровес—2 процент, Çĕрпӳри примус горелкисем тăвакан завод—4 процент кăна тултарнă.

Çĕмĕрлепе Куславкка комбиначĕсем те хăйсен планĕсене тултарса пыраймаççĕ-ха.

Кĕскен каласан, пирĕн республикăри чылай предприятисем 1941 çулăн пуçламĕшĕнче тивĕçлĕ хăвăртлăхсем илеймерĕç. Малашне те çавăн пекех ĕçлесен январь уйăхĕнчи плана тултарасси пысăк хăрушлăхра пулма пултарать. Пур предприятисем те тенĕ пекех, партин XVIII конференци ячĕпе плана тултарма çеç мар, планран иртерсе продукци кăларма, ĕç тухăçлăхне хăпартма, продукци пахалăхне ӳстерме социализмлă обязательствăсем илнĕ. Вĕсем плана тултарассишĕн çеç мар, хăйсем çине илнĕ обязательствăсене пурнăçлассишĕн те партипе правительство умĕнче ответлă пулса тăраççĕ. Большевиксен сăмахĕ ĕçрен уйăрăлса тăмалла мар. Большевикăн сăмахĕ—çирĕп сăмах. Çакна предприятисен, хуçалăх организацисен руководителĕсен пĕр самантлăха та манма юрамасть.

Январĕн пĕрремĕш вунăкунлăхĕнче япăх ĕçленине предприятисен директорĕсем тĕрлĕ сăлтавсемпе витсе хăварасшăн. Канашри вагонсем юсакан завод руководителĕсем: «пирĕн çунтарма çĕркăмрăкĕ тата тимĕртен тунă детальсем çитмеççĕ»,—теççĕ. Шупашкарти эрех завочĕн директорĕ Кокарев юлташ хăйне евĕр сăлтав тупнă: сутуилӳ тăвакан организацисем сивĕпе эрех илме килмеççĕ имĕш. Етĕрнери çу завочĕ вутă çителĕксĕррипе туллин ĕçлеймест. Шупашкарти типографинче цехсене хутса ăшăтманнине пула виçĕ кун хушши мĕнпур рабочисенчен çуррине яхăн кăна ĕçленĕ пулнă.

Камран килеççĕ-ха çак сăлтавсем? «Объективлă» сăлтавсем текенни марши вĕсем? Тӳрех калас пулать: чылай предприятисем япăх ĕçлеме пуçлани—руководительсем хăйсен ĕçне вăйсăрлатнинчен килет. Иртнĕ çулăн вĕçĕнче, декабрь уйăхĕнче, хăшпĕр çĕрте штурмпа, кампаниллĕ майсемпе ĕçленисем те сахал пулман. Ун хыççăн, çĕнĕ çула кĕрсен, канарах, васкамасăр ĕçлес çул çине тăнă. Кун пек меслет—большевиксен меслечĕ мар. Планлă, организованно, йĕркеллĕ ĕçлени кирлĕ! Йĕркеллĕх, ĕç хастарлăхĕ, ĕç тухăçлăхĕ тата унăн пахалăхĕ вĕçĕмсĕр, тăтăш ӳссе, хăпарса пытăр! Çавăн пек пулмалла пирĕн предприятисен ĕç меслечĕ.

Партипе профсоюз организацийĕсен хăшпĕр руководителĕсем пухусенче, митингсенче XVIII партконференци ячĕпе социализмлă ăмăртăва тухасси, ытларах продукци кăларасси, ĕç тухăçлăхне хăпартасси çинчен резолюци йышăннипе пысăк ĕç туса çитертĕмĕр тесе лăпланса лараççĕ пулсан, вĕсем пит те пысăк йăнăш тăваççĕ.

Социализмлă ăмăртăва кулленех большевикла ертсе пымалла. Илнĕ обязательствăсене, социализмлă ăмăрту договорĕсене массăсемпе яланах тĕрĕслесе тăни, стахановецсен опычĕсене, меслечĕсене анлăн сарса пыни, кая пыракансене мала тухма тивĕçлипе пулăшса, партиллĕ-политикăллă ĕçе вăйлатса пыни—çаксем пулаççĕ ĕнтĕ предприятисенчи паянхи ответлă ĕçсем.

Социализмлă ăмăрту татах та ытларах сарăлтăр. Малта пыракансен пуçарулăхне, тăван çĕршывăн чапĕпе мухтавĕшĕн ĕçре çĕнĕ çĕнтерӳсем тăвассишĕн çунакан ĕççынни массисен хастарлăхне пур майсемпе те хавхалантарса, хăпартса пыни кирлĕ. Чăн-чăн хĕрӳ ĕçре усăсăр шавлани пулмалла мар. Ĕçпе çирĕплетнĕ обязательство кăна хисепе тивĕç. Большевикла руководителĕн паллă уйрăмлăхĕ çакăнта пулать те ĕнтĕ: вăл сăмахсем, обязательствăсене ячĕшĕн кăна вĕçкĕнленсе памасть, вăл тума палăртнă кашни ĕçе, мероприятине тимлĕн, çирĕп пурнăçласа пырать.

Партин XVIII конференцийĕ ячĕпе пыракан социализмлă ăмăртăва çӳлерех те çӳлерех хăпартса пырса, парти организацийĕсен илнĕ обязательствăсене пурнăçа большевикла кĕртессишĕн кĕрешмелле. Промышленноçăн кирек хăш отраслинчи руководителĕн умĕнче те тăракан çирĕп требовани—вăл производствăллă плансене йĕркеллĕ те çирĕп тултарса пырасси пулать.

Партин XVIII конференцийĕ ячĕпе вăйланса пыракан производствăллă çĕкленӳ 1941 çулта промышленноçăн программине ăнăçлăн тултармалли никĕс пулса тăрать.

Округсенчи суйлав комиссисен уçă ларăвĕсенче

РИГА, январĕн 16-мĕш. (ТАСС). «Саркана эвайгзне» велосипед заводĕнчи праçник тумĕпе илемлетнĕ клуб çуртне рабочисемпе работницăсем 600 çын пухăннă. Унта Союз Советне суйламалли 638-мĕш №-лĕ Рига хула округĕнчи суйлав комиссийĕн ларăвĕ пулса иртнĕ. Ларăва округри суйлав комиссин председателĕ Пумпурс юлташ уçнă.

— СССР Верховный Совечĕн суйлавĕсенче коммунистсемпе беспартийнăйсен блокĕ чаплă çĕнтерӳ туни çинчен эсир пĕлетĕр ĕнтĕ,—тет вăл. — Пирĕн округри депутат Калнберзинь юлташшăн суйлавçăсен 98,99 проценчĕ сасăланă. Унăн пурнăçĕ, революцишĕн ывăнма пĕлмесĕр кĕрешекенĕн пурнăçĕ, Верховный Советăн депутачĕсемпе пĕрле, вăл хăй çине хунă аслă обязанноçсене пурнăçа кĕртсе пыма пултарнине аванах кăтартса парать.

Округри суйлав комисси председателĕ Калнберзинь юлташа, ăна СССР Верховный Советне депутата суйлани çинчен удостоверени панă. Ларура пулнисем депутата тăвăллăн алă çупса саламланă.

Ригăри керамически заводри митингра 600 çын пулнă. Унта Национальноçсен Советне суйланма рабочи-стахановец Чаксте юлташ баллотировкăна тăнă 674-мĕш №-лĕ округри суйлавçăсен делегачĕсем пынă.

Округри суйлав комисси председателĕ Манзуров юлташ Национальноçсен Советне суйланă депутата Чаксте юлташа удостоверени панă тата Совет Союзĕн государство аслă органне суйланнă ятпа депутата сывлăх сунса саламланă.

Суйлав комисси председателĕ саламланине ответлесе Чаксте юлташ çапла каланă:

— Эпĕ хамăн депутат обязанноçĕсене тӳрĕ кăмăлпа пурнăçласа пыма пулатăп, аслă çулпуç тата учитель Сталин юлташ пире ертсе пыракан çул çинчен нихçан та пăрăнса каймастăп. Анчах сирĕнсĕр пуçне, юлташсем, эпĕ пĕр пĕччен нимĕн те тума пултараймастăп. Сирĕн мана çĕнĕ те пысăк ĕçре, хăвăр канашсем парса, критиклесе пулăшса пымалла. Эпĕ хамăн мĕнпур вăй-халăма шеллемесĕр халăх ĕçĕшĕн ĕçлеме пулатăп, кирлĕ пулсан, Ленин—Сталин ĕçĕшĕн хамăн пурнăçа та пама хатĕр.

—O—

Шупашкар Ленин кунĕсене хатĕрленет

Çак кунсенче ВКП(б) Шупашкар горкомĕн бюровĕнче Ленин кунĕсене хатĕрленесси çинчен сӳтсе-яврĕç. Горком бюровĕ пуçламĕш парторганизаци секретарĕсене Ленин кунĕсене хатĕрленес тĕлĕшпе халех ĕçе тытăнма хушрĕ. Январĕн 15-мĕшĕнчен пуçласа 23-мĕшне çитиччен мĕнпур учрежденисенче, предприятисенче тата организацисенче В. И. Ленинăн пурнăçĕпе ĕçĕсем çинчен, «Сталин вăл паянхи Ленин» темăсем тăрăх докладсемпе калаçусем туса иртермелле.

Январĕн 21-мĕшĕнче парти, комсомол, совет тата профсоюз активĕн хулари пухăвĕ пулать.

Ленинăн пурнăçĕпе ĕçĕсем çинчен ăнлантарса параççĕ

ÇĔРПУ. Районри ĕççыннисен социализмлă революцин организаторĕ, пролетариатăн гениллĕ çулпуçĕ В. И. Ленин вилнĕренпе 17 çул тултарнине паллă тума хатĕрленеççĕ. ВКП(б) райкомĕ Ленинăн пурнăçĕпе ĕçĕсем çинчен ĕççыннисене тĕплĕн ăнлантарса парас шутпа предприятисемпе колхозсенче докладсемпе лекцисем иртерме йышăннă.

Районри библиотека çумĕнче «Жизнь и революционная деятельность В. И. Ленина» темăпа пысăк выставка организациленĕ. Январĕн 20-мĕшĕнче, каçхине, район центрĕнчи рабочисемпе служащисен пухăвĕ пулать. Унта «17 лет без Ленина—по Ленинскому пути» темăпа доклад туса параççĕ.

Ленин кунĕсене хатĕрленеççĕ

ЕТĔРНЕ. Районри предприятисемпе учрежденисенче, колхозсенче тата шкулсенче В. И. Ленин вилни 17 çул тултарнă кунсене паллă тума хатĕрленеççĕ. Хулари библиотекăра Ленинăн пурнăçĕпе ĕçĕсене кăтартакан выставка организациленĕ. Ялхуçалăх техникумĕнчи студентсем Ленин пурнăçĕпе ĕçĕсем çинчен альбом тунă.

—O—

Вильнюсри халăх университечĕ

Вильнюс хулинче халăх университечĕ уçălнă. Обществăллă наукăсен, агрономи, технологи, литература тата искусство факультечĕсенче занятисене литва, вырăс тата поляк чĕлхисемпе иртереççĕ.

МОЛДАВАН СС РЕСПУБЛИКИНЧЕН, УКРАИНА СС РЕСПУБЛИКИН ИЗМАИЛ ТАТА ЧЕРНОВИЦЫ ОБЛАÇĔСЕНЧЕН, ЛИТВА СС РЕСПУБЛИКИНЧЕН, ЛАТВИ СС РЕСПУБЛИКИНЧЕН ТАТА ЭСТОНИ СС РЕСПУБЛИКИНЧЕН СССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТНЕ ДЕПУТАТСЕМ СУЙЛАНИН РЕЗУЛЬТАЧĔСЕМ ÇИНЧЕН ПĔЛТЕРНИ

(Суйлавсен результачĕсем çинчен калакан даннăйсем ССР Союзĕн Верховный Совет Президиумĕн Секретариачĕ Союз Совечĕпе Национальноçсен Советне суйлас тĕлĕшпе ĕçлекен округ суйлав комиссийĕсенчен илнĕ материалсем тăрăх пичетленеççĕ)

1941 çулти январĕн 12-мĕшĕнче Молдаван СС Республикинчи, Украина СС Республикин Измаил тата Черновицы облаçĕсенчи, Литва СС Республикинчи, Латви СС Республикинчи тата Эстони СС Республикинчи суйлав округĕсем тăрăх СССР Верховный Советне депутатсем суйланă.

СССР Верховный Совечĕн суйлавĕсене иртерме Союз Советне суйламалли 34 суйлав округĕ тата Национальноçсен Советне суйламалли 102 суйлав округĕ тунă.

Союзлă уйрăм республикăсем тăрăх çакăн чухлĕ суйлав округĕсем тунă:

	Союз Советне	Национальноçсен Советне
Молдаван ССР-че	8	25
Украина ССР-н Измаил тата Черновицы облаçĕсенче	5	2
Литва ССР-че	10	25
Латви ССР-че	7	25
Эстони ССР-че	4	25

Союз Советне суйламалли 34 суйлав округĕнче тата Национальноçсен Советне суйламалли 102 суйлав округĕнче пуринче те суйлавсем пулса иртнĕ.

Сасăлас ĕç Союз Совечĕпе Национальноçсен Советне суйламалли пĕрлехи суйлав участокĕсенче пулса иртнĕ. Пурĕ 8.639 суйлав участокĕ тунă, вĕсенчен: Молдаван СС Республикинче — 1.979 участок, Украина СС Республикин Измаил тата Черновицы облаçĕсенче — 1.086 участок, Литва СС Республикинче — 2.295 участок, Латви СС Республикинче — 1.588 участок тата Эстони СС Республикинче—1.691 суйлав участокĕ.

Округ суйлав комиссийĕсем СССР Верховный Советне 136 депутата пурне те суйланине регистрациленĕ. Суйланă депутатсем пурте коммунистсемпе беспартийнăйсен блокĕн кандидачĕсем пулса тăраççĕ.

Суйлавçăсен списокĕсем тăрăх Союз Советне суйлас тĕлĕшпе пурĕ 6.395.092 суйлавçăна регистрациленĕ (халичченпулнă Молдаван АССР районĕсенчен Союз Советне депутатсем суйламан), Национальноçсен Советне суйлас тĕлĕшпе 6.574.374 суйлавçăна регистрациленĕ.

Союз Советне суйлас тĕлĕшпе регистрациленĕ мĕнпур суйлавçăсенчен 6.174.990 суйлавçă, е 96,56 процент сасăланă çĕре хутшăннă, Национальноçсен Советне суйлас тĕлĕшпе — 6.341.84 çын, е 96,46 процент.

Союз Советне суйламалли мĕнпур 34 суйлав округĕнче коммунистсемпе беспартийнăйсен блокĕн кандидачĕсемшĕн 6.037.422 çын сасăланă, е вăл сасăланă çĕре хутшăннă мĕнпур суйлавçăсен хисепĕнчен 97,77 процент пулать. «СССР Верховный Советне суйламалли Положенин» 90-мĕш статьи тăрăх, юрăхсăр тесе йышăннă бюллетеньсем 23.230 бюллетень пулнă. Кандидатсен хушамачĕсене чĕрсе пăрахнă бюллетеньсем 114.399 бюллетень пулнă.

Национальноçсен Советне суйламалли мĕнпур 102 суйлав округĕнче коммунистсемпе беспартийнăйсен блокĕн кандидачĕсемшĕн 6.189.115 çын сасăланă, е вăл сасăланă çĕре хутшăннă суйлавçăсен пĕтĕм хисепĕнчен 97,59 процент пулать. «СССР Верховный Советне суйламалли Положенин» 90-мĕш статьи тăрăх, юрăхсăр тесе йышăннă бюллетеньсем 28.915 бюллетень пулнă. Кандидатсен хушамачĕсене чĕрсе пăрахнă бюллетеньсем 123.814 бюллетень пулнă.

Уйрăмăн илсен Молдаван СС Республикинче, Украина СС Республикин Измаил тата Черновицы облаçĕсенче, Литва СС Республикинче, Латви СС Республикинче тата Эстони СС Республикинче Союз Совечĕпе Национальноçсен Советне суйланин итогĕсем мĕнле пулнине çак таблицăра кăтартса панă:

	Суйлавçăсен хисепĕ	Сасăланă çĕре хутшăннă				Коммунистсемпе беспартийнăйсен блокĕн кандидачĕсемшĕн сасăланă			
		Союз Советне		Национальноçсен Советне		Союз Советне		Национальноçсен Советне	
		Абсолютлă цифрăсемпе	Суйлавçăсен хисепĕнчен процентпа	Абсолютлă цифрăсемпе	Суйлавçăсен хисепĕнчен процентпа	Абсолютлă цифрăсемпе	Сасăланă çĕре хутшăннисенчен—проц-па	Абсолютлă цифрăсемпе	Сасăланă çĕре хутшăннисенчен—проц-па
Молдаван ССР:									
Союз Советне	1.382.590*)	1.376.432	99,56	—	—	1.369.717	99,51	—	—
Национальноçсен Советне	1.561.872	—	—	1.555.914	99,62	—	—	1.549.456	99,58
Украина ССР-н Измаил тата Черновицы облаçĕсем	921.112	917.041	99,56	916.907	99,54	906.119	98,81	906.754	98,89
Литва ССР	1.786.333	1.626.060	91,03	1.618.863	90,63	1.552.829	95,50	1.540.318	95,15
Латви ССР	1.429.781	1.402.905	98,12	1.398.359	97,80	1.381.733	98,49	1.377.172	98,48
Эстони ССР	875.276	852.552	97,40	851.801	97,32	827.024	97,01	815.415	95,73

*) Молдаван СС Республикинчен Союз Советне суйлас тĕлĕшпе суйлавçăсен хисепĕ 1.382.590 çын шутланать, мĕншĕн тесен халиччен пулнă Молдаван АСС Республикинчи районсенчен Союз Советне депутатсем суйламан.

УЙРĂМ ОКРУГСЕНЧИ СУЙЛАВ КАМПАНИЙĔ

Агитаторсем суйлав участокĕсене каяççĕ

Уйрăм суйлав округĕсем тăрăх СССР Верховный Советне тата ĕççынни депутачĕсен районсенчи, хуласенчи, поселоксенчи тата ялсенчи Совечĕсене депутатсем суйламалли кампани çинчен СССР Верховный Совечĕн Президиумĕпе ЧАССР Верховный Совечĕн Президиумĕ кăларнă Указсене служащисен пухăвĕнче ăнлантарса панă. Ку тĕлĕшпе ЧАССР Финанс Халăх Комиссариатĕнче, Госстрах Управленинче ĕçлекенсен пухăвĕсем пулса иртрĕç. Унта республикăри хаçатсенче тухнă умстатьясене тата Указсене вуласа панă. Совет интеллигенцийĕ уйрăм суйлав округĕсем тăрăх пулакан суйлавсене социализм строительствинче çĕнĕ çитĕнӳсем тунипе кĕтсе илме, коммунистсемпе беспартийнăйсен сталинла блокĕн чаплă çĕнтерĕвĕшĕн кĕрешме сăмах парать.

Пуçламĕш парторганизацинчи агитаторсем иртнĕ суйлаври суйлав участокĕсенче (60-мĕш тата 57-мĕш участоксенче) ĕçе тытăнчĕç. Агитатор Еремкин юлташ январĕн 16-мĕшĕнче базар урамĕнчи, хулана килсен хваттере кĕрсе выртмалли çуртра пулса, суйлавсем çинчен каласа панă, унта 12 çын пулнă.

Парторганизаци агитаторсен семинарне туса иртерчĕ, вĕсем халĕ суйлав участокĕсенче ĕçе тытăнаççĕ.

Суйлав комисси членĕсем пулса ĕçлеме палăртаççĕ

СОВЕТСКОЕ, январĕн 17-мĕш. (Телефон тăрăх). Енер районри чылай колхозсенче тата учрежденисенче пухусем пулса иртрĕç. Колхозниксемпе колхозницăсем суйлав кампани пуçланнине хапăл туса кĕтсе илчĕç. Халĕ колхозсенче участоксенчи суйлав комисси членĕсем тата Шупашкар суйлав округĕн комисси членĕсем пулса ĕçлеме палăртаççĕ. «Динамо» колхозри колхозниксен пухăвĕ Шупашкар суйлав округĕнчи комисси членĕ пулма колхоз председательне Д. Васильев юлташа палăртрĕ.

«Динамо» колхоз çуракине хатĕрленес тĕлĕшпе малта пыракан колхозсенчен пĕри. Кунта пур ĕçсем те йĕркеллĕ тата пахалăхлă пулса пыраççĕ.

Суйлав кампанийĕ пуçланнă май, Пысăк Чураш, Николаевский, Ачак тата ытти колхозсенче те çуракине хатĕрленес ĕçе вăйлатнă.

НИКИТИН.

ВКП(б) райкомĕн секретарĕ.

СЕНТЕР, январĕн 17-мĕш. (Телефон тăрăх). Колхозниксен, служащисен пухăвĕсенче участоксенчи суйлав комиссисен членĕсене палăртаççĕ. «Çĕнĕ Юнга» колхоз членĕсен пухăвĕ чи лайăх бригадира Б. Вазиков юлташа Шупашкар суйлав округĕн комисси членĕ пулма палăртрĕ.

Халĕ колхозсемпе учрежденисенче агитаторсем Сталинлă Конституци тата суйлав законĕ çинчен ăнлантарма тытăнчĕç.

ПОТАПОВ.

ВКП(б) райкомĕн секретарĕ.

Сталинла блок кандидачĕсемшĕн сасăлатпăр

Январĕн 16-мĕшĕнче, ĕç пĕтнĕ хыççăн, Шупашкарти тир-сăран комбинатĕнче ĕçлекен рабочисемпе служащисен уйрăм суйлав округĕсем тăрăх СССР Верховный Советне тата вырăнти Советсене депутатсем суйламалли кампани пуçланнă ятпа пысăк пуху пулса иртрĕ.

Комбинат инженерĕ Сергеев юлташ рабочисене СССР Верховный Совет Президиумĕн тата ЧАССР Верховный Совет Президиумĕн Указĕсемпе паллаштарчĕ.

Пухура йышăннă резолюцире рабочисем вĕсем суйлав участокĕсене пурте пĕр çын пек харăс пырса коммунистсемпе беспартийнăйсен сталинла блокĕ тăратнă кандидатсемшĕн сасăлама пулаççĕ.

В. СЕМЕНОВ.

Колхозниксен пухăвĕ

КУСЛАВККА, январĕн 17-мĕш. (Телефонпа). Аманикри «Динамо» колхоз членĕсем суйлав кампанийĕ çинчен СССР Верховный Совечĕн Президиумĕпе ЧАССР Верховный Совечĕн Президиумĕ кăларнă Указсене калама çук пысăк хаваслăхпа кĕтсе илчĕç. Кунта январĕн 16-мĕшĕнче каçхине колхозниксен пĕрлехи пухăвĕ пулса иртрĕ.

Ĕççынни депутачĕсен район Совечĕн исполкомĕн председателĕн заместителĕ А. Белов юлташ СССР Верховный Совечĕн Национальноçсен Советне депутата суйлас тĕлĕшпе ĕçлекен 499-мĕш №-лĕ Вăрмар округĕн суйлав комиссине «Динамо» колхоз колхозникĕсенчен пĕр çын уйăрса парасси çинчен тата участокри суйлав комиссине членсем пулса ĕçлеме уйăрасси çинчен каласа пачĕ.

Ку хыпарсене, уйрăмăнах округри суйлав комиссине пĕр член уйăрса парасси çинчен пĕлтернине, колхозниксем пысăк хаваслăхпа кĕтсе илчĕç.

Колхозри бригадир, паллă стахановец Иван Тимофеев юлташ çапла каларĕ:

— СССР Верховный Совечĕн Национальноçсен Советне депутата суйлас тĕлĕшпе ĕçлекен округ суйлав комиссине «Динамо» колхозран пĕр член уйăрса памалла туни пирĕншĕн пысăк савăнăç. Эпир çак ĕçе, округри суйлав комиссинче ĕçлеме хамăр колхозри чи лайăх çынна—колхоз правлени председательне Иван Рыбаков юлташа уйăрас теттпĕр.

Колхозниксем Тимофеев юлташ сĕнĕвĕпе пĕр шухăшлă пулса килĕшрĕç.

Çавăн пекех участокри суйлав комисси членĕсем пулма колхозри чи паллă стахановецсемпе стахановкăсене палăртрĕç. Вĕсем хушшинче: фермăри доярка, иртнĕ çулта кашни ĕнерен 1500 литр сĕт суса илнĕ стахановка А. Миронова, колхоз счетоводĕ К. Айдаров, чăх-чĕп фермин заведующийĕ А. Петриков, пурçăн ăсти П. Айдаров, стахановец И. Смирнов юлташсем.

М. КОРНИЛОВ.

Молдаван СС Республикинчен, Украина СС Республикин Измаил тата Черновицы облаçĕсенчен, Литва СС Республикинчен, Латви СС Республикинчен тата Эстони СС Республикинчен СССР Верховный Советне суйланă депутатсен списокĕ

Союз Советне суйланă депутатсем:

Молдаван ССР

Форш Валентин Федорович—Бельцы хула округĕ.
Черевиченко Яков Тимофеевич—Бельцы ял округĕ.
Яворская Мария Ивановна—Сороки округĕ.
Стефанюк Елизавета Егоровна—Оргеев округĕ.
Бородин Петр Григорьевич—Кишинев хула округĕ.
Руссу Георгий Иванович—Кишинев ял округĕ.
Сазыкин Николай Степанович—Бендеры округĕ.
Геони Стефан Михайлович—Кагул округĕ.

Украина СС Республикин Измаил тата Черновицы облаçĕсем

Батищев Иустин Николаевич—Аккерман округĕ.
Гажева Степанида Дмитриевна—Измаил округĕ.
Лука Ласло Антонович—Черновицы хула округĕ.
Жуков Георгий Константинович—Черновицы ял округĕ.
Чайкун Яким Федорович—Хотин округĕ.

Литва ССР

Гедвилас Метис Александрович—Тельшайск округĕ.
Карецкас Пятрас Ионович—Шауляйск округĕ.
Нокайте София Ионовна—Паневежск округĕ.
Нерис-Бучене Соломея Симановна—Утянск округĕ.
Стимбурис Юсзас Игнович—Таурагск округĕ.
Морозов Василий Иванович—Укмергск округĕ.
Снечкус Антанас Юсзович—Каунас округĕ.
Палецкис Юстас Игнович—Мариямпольск округĕ.
Гузявичюс Александрас Аугустович—Алитус округĕ.
Поздняков Николай Георгиевич—Вильнюс округĕ.

Латви ССР

Верпе Ян Петрович—Легайск округĕ.
Калнберзинь Ян Эдуардович—Рига хула округĕ.
Калнынь Карл Яковлевич—Рига ял округĕ.
Латковский Викентий Казимирович—Валмерск округĕ.
Шаманин Федор Афанасьевич—Мадонск округĕ.
Деревянский Владимир Константинович—Даугавпилс округĕ.
Смагар Ян Станиславович—Резенке округĕ.

Эстони ССР

Варес Иоганнес Якович—Пярнуск округĕ.
Лауристин Иоганнес Гансович—Тарту округĕ.
Сяре Карл Янович—Ракверск округĕ.
Бочкарев Владимир Борисович—Таллин округĕ.

Национальноçсен Советне суйланă депутатсем:

Молдаван ССР

Полоз Петр Матвеевич—Липканск округĕ.
Барган Мартин Алексеевич—Единецк округĕ.
Осипенко Александр Степанович—Фалештск округĕ.
Иванчук Павел Деонисьевич—Корнештск округĕ.
Бровко Федор Григорьевич—Бельцы округĕ.
Коваль Николай Григорьевич—Окницк округĕ.
Рудь Герасим Яковлевич—Тырновск округĕ.
Наконечный Михаил Федотович—Сороки округĕ.
Гарина-Михайлова Евгения Ефремовна — Флорештск округĕ.
Бойко Михаил Петрович—Резинск округĕ.
Швейдюк Марфа Афанасьевна—Оргеев округĕ.
Салогор Никита Леонтьевич—Теленештск округĕ.
Константинов Тихон Антонович—Кишинев хула округĕ.
Пую Федор Саввич—Кишинев ял округĕ.
Зеленчук Степан Спиридонович—Страшенск округĕ.
Морошанов Николай Николаевич—Пиопоренск округĕ.
Отян Домаха Емельяновна—Котовск округĕ.
Ревенялы Сергей Филимонович—Бендеры округĕ.
Мунтян Иван Алексеевич—Каушанск округĕ.
Бессонов Михаил Михайлович—Комратск округĕ.
Петров Александр Степанович—Кагул округĕ.
Борисов Владимир Николаевич—Тараклийск округĕ.
Жураковский Степан Васильевич—Тирасполь округĕ.
Репида Тимофей Трофимович—Григориополь округĕ.
Краевская Александра Васильевна—Рыбницк округĕ.

Украина СС Республикин Измаил тата Черновицы облаçĕсем

Кузнецов Михаил Григорьевич—Аккерман округĕ.
Грушецкий Иван Самойлович—Черновицы округĕ.

Литва ССР

Ионушас Игнас Антонович—Кретингск округĕ.
Прейкшас Казис Казевич—Тельшайск округĕ.
Венцлова Антанас Томович—Можейкск округĕ.
Мескупас Шмуелис—Ицкас Маушевич—Шауляйск хула округĕ.
Тречискене Казимера Игновна—Шауляйск ял округĕ.
Клезис Юозас Юозович—Биржайск округĕ.
Петрулис Стасис—Паневежск округĕ.
Беляускас Феликсас Юрьгевич—Ротишск округĕ.
Кутка Пятрас Каролевич—Утянск округĕ.
Мочанас Леонас Пранович—Зарасайск округĕ.
Виткаускас Винцас Юозович—Таурагск округĕ.
Филипавичус Стасис—Расейнск округĕ.
Томките Люда Раполовна—Кедайнск округĕ.
Шупиков Даниил Ефимович—Укмергск округĕ.
Шуспис Людвикас Пранович—Шакяйск округĕ.
Буджинскене Ядвига Винцовна—Каунас хула округĕ.
Василяускайте Мария Андреевна—Каунас ял округĕ.
Гележюнайте Елена Юозовна—Вилкавышкск округĕ.
Лаукайтите Изабеле Антоновна—Мариямпольск округĕ.
Креве-Вицкавичюс Винцас Юозович—Сейнайск округĕ.
Наркевичюте Янина Валерионовна—Тракайск округĕ.
Кузма Владас Пранович—Алитусск округĕ.
Болтрушко Павел Семенович—Вильнюс Хĕвеланăç округĕ.
Гущо Мамерт Варфоломеевич—Вильнюс Хĕвелтухăç округĕ.
Ионайтис Антонас Степанович—Вильнюс ял округĕ.

Латви ССР

Спуре Жан Кристапович—Лепайск округĕ.
Дундур Ян Адамович—Айзпутесск округĕ.
Палдынь-Русис Ева Яновна—Вентспилсск округĕ.
Гобзем Карл Кришевич—Кулдигск округĕ.
Лацис Вилис Тенисович—Тукумск округĕ.
Гросс Анна Яновна—Елгавск округĕ.
Густсон Ян Янович—Баускск округĕ.
Душкина Марта Карловна—Ригăри пĕрремĕш округ.
Мезис Гильда-Эмилия Яновна—Ригăри иккĕмĕш округ.
Яковлев Макарий Иванович—Ригăри виççĕмĕш округ.
Чакоте Мартын Андреевич—Ригăри тăваттăмĕш округ.
Колтан Владислав Антонович—Ригăри пиллĕкмĕш округ.
Ликум Герберт Карлович—Рига ял округĕ.
Матисон Аугуст Мартынович—Цесск округĕ.
Лиепа Анна-Мери Аугустовна—Валмерск округĕ.
Галенек Паул Матисович—Валкск округĕ.
Новик Альфонс Адреевич—Мадонск округĕ.
Плесум Петр Петрович—Крустпилск округĕ.
Стакиснис Альфонс Матисович—Илукстск округĕ.
Луринь Антон Антонович—Даугавпилск округĕ.
Рубуль Варфоломей Викентьевич—Краславск округĕ.
Струпиш Александр Адамович—Резенск округĕ.
Хорунжий Михалина Михайловна—Лудзенск округĕ.
Кирхенштейн Аугуст Мартынович—Карсавск округĕ.
Нейланд Роберт Карлович—Абренск округĕ.

Эстони ССР

Тельман Юлиана Федоровна—Таллинри Çурçĕр округĕ.
Окк Феодор Васильевич—Таллинри Ласнамяэск округĕ.
Нуут Юрий Юрьевич—Таллинри Хĕвеланăç округĕ.
Коняев Анатолий Михайлович—Таллинри Нымме округĕ.
Ансип Генрих Янович—Харьюскри Хĕвелтухăç округĕ.
Лауристин Ольга Антоновна—Харьюскри Хĕвеланăç округĕ.
Якобсон Август Михайлович—Хапсалуск округĕ.
Неемсалу Ян Гансович—Ляянеск округĕ.
Эллам Иоган Васильевич—Саареск округĕ.
Кумм Борис Гансович—Пярну хула округĕ.
Самсон Иоган Гансович—Пярну ял округĕ.
Пийп Эльфриде Иогановна—Вильяндск хула округĕ.
Плексеп Эн Прокофьевич—Вильяндск ял округĕ.
Круузи Иоганнес Михайлович—Валгаск округĕ.
Сепре Оскар Адович—Выруск округĕ.
Веймер Арнольд Тынувич—Петсерск округĕ.
Савин Иван Павлович—Петсерскри Приозернăй округ.
Хаберман Аллюе Яновна—Тартури Кăнтăр округĕ.
Сасси Вольдемар Самуилович—Тарту хула округĕ.
Кихно Виктор Фердинандович—Тартури Çурçĕр округĕ.
Соммер Иоган Петрович—Муствееск округĕ.
Таркпеа Эрих Карлович—Пайдеск округĕ.
Андрезен Ниголь Густавович—Ракверск округĕ.
Арбон Герман Германович—Кивиылиск округĕ.
Лухакыйв Мета Яновна—Нарва округĕ.

ВКП(б) XVIII конференцийĕ ячĕпе ачасен республикăри техникăллă станцинчи çамрăк техниксем Шупашкар—Сĕнтĕрвăрри—Çĕрпӳ — Шупашкар маршрутпа йĕлтĕрлĕ поход туса ирттерчĕç. УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ — поход участникĕсем (сылтăмран сулахаялла): В. Парамонов (поход начальникĕ), Г. Баринов, Н. Белоруссов, В. Дроздов, Б. Абрамов, Н. Николаев тата Г. Петров.

К. Бабаев фото-ӳкерчĕкĕ.

Обязательствăсене мĕнле пурнăçлаççĕ

ÇЕМЕРЛЕ (Хамăр корреспондентран). Древкомбинатри рабочисемпе работницăсем тата инженерно-технически работниксем партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцине производствăри ĕçе пуренчен те лайăхлатнипе кĕтсе илессишĕн кĕрешеççĕ. Ку тĕлĕшпе вĕсем хăйсем çине татăклă обязательствăсем илсе пĕр-пĕринпе ăмăртăва тухрĕç. Кашни цех коллективĕ январь уйăх планне срокчен тултарма, ĕç тухăçлăхне ӳстерме, таварăн хăйне ларакан хакне йӳнетме тата ĕç укçине перекетлеме пулчĕ. Сăмахран, 4-мĕш номерлĕ цех коллективĕ (цех начальникĕ Шустов юлташ) январь уйăхĕнче планран иртерсе 100 пин тенкĕлĕх продукци туса кăларма, ĕç тухăçлăхне ӳстерсе пынă май, ĕçукçи фондне перекетлеме, 3-мĕш номерлĕ цех (цех начальникĕ Митрофанов юлташ) январь уйăх планне 130 процентран кая мар тултарма обязательствăсем илнĕ.

Уйрăм цехсем илнĕ обязательствăна мĕнле пурнăçласа пыраççĕ-ха? Комбиначĕпе илсен плана тултарасси çителĕксĕр пырать. 1-мĕшпе 2-мĕш номерлĕ цехсем 14 кунхи плана тултараймарĕç, 3-мĕш цех те йĕркеллĕн ĕçлеймест, уйрăм кунсенче çеç паха тĕслĕхсем кăтартаççĕ.

Пĕтĕм айăпĕ кунта тавар тата хăшпĕр материалсем çитменнинче. График та çавнах кăтартса парать. Акă, 4-мĕш номерлĕ цех январĕн 10-мĕшĕнче плана 193 процент тултарнă пулсан, 13-мĕшĕнче пĕтĕмпе те 75,9 процент кăна тултарнă. Кунта ĕнтĕ цех коллективне материал, детальсем çитменни хытă чăрмантарнă.

Ытти цехсенче те кун пек йĕркеллĕ, пĕр тикĕс ĕçлемен тĕслĕхсем пулаççĕ. Сăмахран, 3-мĕш номерлĕ цех январĕн 9-мĕшĕнче пĕр кунхи плана 89,3 процент тултарнă пулсан, 11-мĕшĕнче 132 процент, 13-мĕшĕнче 109,6 процент тултарнă.

Туллин ĕçлеме услови туса панă çĕрте стахановла движени анлăн сарăлса пырать. 5-мĕш номерлĕ цех коллективĕ (цех начальникĕ Ситулин юлташ) январь уйăх планне 13 кун хушшинчех 90 процента яхăн тултарнă. Çак цехри стахановец-тимĕрçĕсем Аринипа Горячев юлташсем куллен 2—4 норма тăваççĕ, Леонтьев юлташ сменинчи Садюков юлташ уйăх планне икĕ хут ытла ирттерсе тултарнă.

Рекордла çитĕнӳсем тăвакан стахановецсем ытти цехсенче те сахал мар. Акă, 3-мĕш номерлĕ цехри стахановецсем: Панфилев, Павлов, Иванов т. ыт. юлташсем çак уйăхра кулленхи нормăна икшер-виçшер хут ирттерсе тултарса ĕçлеççĕ. 2-мĕш номерлĕ цехри СССР Наркомлесĕн значокне илнĕ мастер Ерантаев смени плана 150—200 процент, тепĕр чухне унтан та ытларах тултарать.

Çак тĕслĕхсем ĕнтĕ комбинат коллективĕ хăйне панă плана тултарса пыма кăна мар, ытлашшипех тултарма пултарни çинчен калаççĕ. Ăна производствăра ĕçлекен кашни рабочи, техник, мастер, инженер лайăх пĕлсе тăрать. Çавăнпа та ĕнтĕ комбинат коллективĕ Пĕтĕм Союзри XVIII партконференци умĕнхи ăмăртăва хутшăнса январь уйăх планне 125 процент тултарма, ĕçукçине 50000 тенкĕлĕх перекетлеме, лайăх пахалăхлă продукци туса кăларма обязательство илнĕ. Çакна унăн пурнăçа кĕртмеллех.

Хар. ЛИСИН.

Культура учрежденийĕсенче ĕç дисциплинине çирĕплетессишĕн

СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ 1940 çулти июнĕн 26-мĕшĕнче «8 сехетлĕ ĕç кунĕ çине, çичĕ кунлă ĕç эрни çине куçасси çинчен тата рабочисемпе служащисене предприятисемпе учрежденисенчен хăйсен ирĕкĕпе тухса кайма чарасси çинчен» кăларнă Указ хыççăн шкулсенче, культура учрежденийĕсенче ĕç дисциплини чылаях çирĕпленчĕ.

Указ тухнă хыççăн вĕренекенсем хушшинче те дисциплина çирĕпленсе пыни палăрать. Дисциплинăна пăхăнманшăн шкултан кăларса ярасси кăçал палăрмаллах чакрĕ. Чылай шкулсенче вĕренекенсем шкулти çирĕп йĕркелĕхшĕн, лайăх вĕренессишĕн, ăнлануллă дисциплинăшăн çине тăрса кĕрешеççĕ. Сăмахран Ишлей районĕнчи Шетмĕпуç шкулĕнче кăçалхи вĕренӳ çулĕнче дисциплинăна пăсакан пĕр ача та пулман, шкула пурте йĕркеллĕ çӳреççĕ, сăлтавсăрах шкула пымасăр юласси пачах çук, вĕренекенсем класра та, класс тулашĕнче те хăйсене йĕркеллĕ тытаççĕ, вĕренекенсен пĕтĕм коллективĕ тасалăхшăн, пĕр-пĕринпе юлташлă пулассишĕн, тӳрĕлĕхшĕн, шкул чысĕшĕн ăнăçлăн кĕрешет. Ку шкулта учительсем шкула уроксем пуçланиччен 20—30 минута малтан пыраççĕ кашни урока ирттерме тĕплĕн хатĕрленеççĕ, плансăр, кирлĕ пособисемсĕр урока пыракан пĕр учитель те çук.

Еç дисциплини, йĕркелĕх ытти культура учрежденийĕсенче те лайăхланчĕ. Вуламалли çуртсем, культура çурчĕсем ялти культура ĕçне, политикăллă-массăллă ĕçе çӳлерех сыпăка хăпартрĕç. Ку тĕлĕшрен уйрăмăнах Хутарти вулав çуртне, Элĕк районĕнчи Мăн Выльри вулав çуртне палăртмалла, вĕсем чăннипех культурăллă канмалли вырăнсем пулса тăчĕç.

Рабочисемпе служащисене, колхозниксене культурăллă канма тивĕçлĕ услови туса парас майпа политпросвет учрежденийĕсенче ĕçлекенсем валли канмалли куна тунти куна куçарнă.

Ача сачĕсем халь кашни кун тăхăршар сехет хушши ĕçлеççĕ, çапла вара ача-пăчаллă рабочисемпе служащисене ачасем ĕçе вăхăтра кайма чăрмантармаççĕ.

Анчах ĕç дисциплини пур çĕрте те чăннипех çирĕпленсе пырать тени тĕрĕс мар пулĕччĕ. Верховный Совет Президиумĕн Указне пурнăça кĕртес тĕлĕшпе пур çĕрте те мар тивĕçлĕн ĕçлеççĕ-ха. Чăваш республикинчи 12 районран илнĕ сведенисем тăрăх Указ тухнăранпа çав районсенче 97 учителе прогул тунăшăн юсанмалла ĕçлеттермелле суд тунă. Вулав çурчĕсенче ĕçлекенсене, политпросвет учрежденисенче ĕçлекенсене 12 çынна юсанмалла ĕçлеттермелле суд тунă Прогулсем ача сачĕсенче, ача çурчĕсенче ĕçлекенсем хушшинче те сахал мар.

Уйрăм учительсем, культура учрежденийĕсенче ĕçлекенсем июнĕн 26-мĕшĕнче кăларнă Указăн пĕтĕм пахалăхне çителĕклĕ туйса илеймен-ха. Сăмахран, Апашри вăтам шкулăн вĕрентӳ пайĕн заведующийĕ И. А. Александров ноябрĕн 15-мĕшĕнче ĕçсе супса виçĕ сехет хушши прогул тунă. Çак прогулшăн ăна ултă уйăх хушши юсанмалла ĕçлеттермелле суд тунă хыççăн, вăл хăйĕн айăпне йышăнмасăр директорăн, ытти учительсен авторитетне пĕтерсе пырас, коллективăн пĕрлĕхне çĕмĕрес çул çине тăнă. Александров кашни учителех сăлтавсăрах прогульщик ятне пама пăхнă, директора айăплама тăрăшнă, шкул ĕçне сӳрĕлтерсе пынă, вĕренекенсене учителе хирĕç пыма хĕгĕртнĕ. Çутĕç Халăх Комиссариачĕ Александрова çак ирсĕр ĕçсемшĕн ĕçрен кăларнă.

Вăрнар районĕнчи Хапăсри туллимар вăтам шкул директорĕ Емельянов шкулта ĕç дисциплинине çирĕплетессишĕн кĕрешес вырăнне ĕç дисциплинине хăй пăсса пырать. Вăл шкула ӳсĕр пырать, хăй шкулĕнчи учительница кăтартуллă урок ирттерме тăрсан, вăл ӳсĕрпе пырса кĕрсе урока ирттерме май паман.

Шăхасан районĕнчи Чулкăмака ялĕнчи туллимар вăтам шкул учителĕ В. П. Петров урока ӳсĕрпе пырса кĕнĕ, урок ирттерейместĕр прогул тунă.

Вомпукасинчи (Шупашкар р.) вулав çурчĕн заведующийĕ Андреева прогул туса суд аллине лекнĕ, ăна партинчен кăларнă.

Шупашкарти вунпĕрмĕш номерлĕ ача сачĕнче ĕçлекенсем 2 çын прогул тунă.

Çĕрпӳри ача çуртĕнче ĕçлекенсем хушшинче прогулшăн суд тунисем 6 çын.

Паллах, çӳлте кăтартнă служащисем Указа пурнăçласси çинчен шутламаççĕ, вĕсем совет учрежденийĕнче ĕçлекенĕн пĕтĕм ответлăхне туймаççĕ. Хăйсем дисциплинăна пăхăнманнипе вĕсем шкулта вĕренекен ачасен дисциплинине çирĕплетсе пыма чăрмантараççĕ, культура учрежденийĕсенче тивĕçлĕ йĕркелĕх тума чăрмантараççĕ.

Культура учрежденийĕ ĕç дисциплини, йĕркелĕх тĕлĕшĕнчен кăтартуллă учреждени пулса тăмалла. Çутĕç Халăх Комиссариачĕн культура учрежденийĕсенче ĕçлекенсем хушшинче ĕç дисциплинине çирĕплетессишĕн, культура учрежденисен ĕçĕн пахалăхне хăпартассишĕн çине тăрса ĕçлемелле. Еç дисциплинине пăсакансене хирĕç, ĕç вăхăчĕпе тивĕçлĕн усă курманнине, Верховный Совет Указне пăхăнманнине хирĕç пĕр хĕрхенӳсĕр кĕрешмелле.

А. ОТАЧКИН.

Коммунистсем çар ĕçне вĕренеççĕ

СЕНТЕР. 1940 çулти декабрь уйăхĕн юлашки кунĕсенче парти райкомĕн çарĕç отделĕ коммунистсем хушшинче çар ĕçне вĕренессине организацилерĕ. Çар ĕçне вĕренме районри пур коммунистсем те çӳреççĕ. Ку вăхăтчен виçĕ заняти пулса иртрĕ. Вĕсем кашни уйăхрах тăватшар хут пулса иртмелле.

Занятисене запасра тăракан командирсем ертсе пыраççĕ. Майор орденоносец Волков юлташ занятисене йĕркеллĕ ирттерет. Иртнĕ занятисенче винтовка пайĕсене, дисциплинарнăй устава тата шалти службăн уставне вĕреннĕ. Çитес занятисенче йĕлтĕрсемпе ярăнма вĕренме палăртнă.

Г. ДАНИЛОВ.

Колхозсенчи ăмăрту

КУРСК. Свободинский районра Пĕтĕм Союзри XVIII партконференци ячĕпе пыракан социализмлă ăмăртăва колхозсенчи 76 бригада тата 348 звено хутшăннă. Вĕсем февралĕн 15-мĕш тĕлне çуракине хатĕрленсе çитме тата çĕнĕ çулта гектартан 100 пăт тĕштырă, 1,5 тонна сӳс туса илме пулнă. Микояновский районри колхозсенчи 400 бригада тата звено гектартан 20 центнер тĕштырă тата 250 центнер сахăр кăшманĕ туса илессишĕн кĕрешеççĕ

Глушковский районри пĕр-пĕринпе ăмăртса ĕçлекен «Ленинский путь» колхозпа «Борец революции» колхоз социализмлă обязательствăсене мĕнле тултарнине пĕр-пĕрин патне кайса тĕрĕсленĕ. Вĕсем иккĕш те, тĕпрен илсен, çуракине хатĕрленсе çитнĕ.

Ăмăрту договорне тĕрĕслерĕç

Çак кунсенче Йĕпреç тата Вăрнар машинно-тракторнăй станцисем 1940 çулта пĕр-пĕрин хушшинче тунă социализмлă ăмăрту договорне мĕнле пурнăçланине тĕрĕслесе тухрĕç. Тĕрĕслӳ икĕ машинно-тракторнăй станци те 1940 çулта, 1939 çулпа танлаштарсан, лайăхрах ĕçленине палăртрĕ. Вĕсем иккĕш те иртнĕ çулта тракторсемпе ĕçлемелли çулталăкри плансене ытлашшипех тултарнă. Йĕпреç МТС вăтам шутпа кашни комбайнпа 235 гектар, Вăрнар 144 гектар çинчи тырпулсене пуçтарса кĕнĕ.

Икĕ МТС ăмăртни ĕçсене чылаях лайăхлатма пулăшрĕ 1940 çулта ăмăрту договорне виçĕ хутчен тĕрĕсленĕ. Халĕ машинно-тракторнăй станцисенче тракторсене юсас тĕлĕшпе начар мар ĕçлеççĕ

Хальхи вăхăтра Йĕпреçпе Вăрнар машинно-тракторнăй станцисем Пĕтĕм Союзри XVIII партконференци уçăлнă тĕле тракторсене юсамалли пĕрремĕш квартал планĕсене тултарассишĕн ăмăртса ĕçлеççĕ.

А. Кужиков.

Конструкторсен ăмăртăвĕ

ХАРЬКОВ. Харьковри Сталин ячĕпе тăракан электромеханически заводри конструкторсем чи кирлĕ ĕçсене срокчен туса çитерессишĕн ăмăртаççĕ. Коммунист Гершберг ертсе пыракан бригада халĕ тăвакан Шексна шывĕ çинчи гитроэлектростанцин мĕнпур аггрегачĕсен автоматла управленине хăвăрт майпа проектлать. Малтанхи вăхăтра çак ĕçе тума пĕр çул хушши срок кирлĕ пулнă, бригада çак ĕçе 3,5—4 уйăх хушшинче туса пĕтерме пулнă.

Тракторсене юсамалли плана тултарнă

ЭНГЕЛЬС. Пĕтĕм Союзри XVIII партконференци ячĕпе пыракан социализмлă ăмăртăва хутшăнса, Куккусски МТС коллективĕ Атăл çинчи Нимĕçсен республикинче тракторсене юсамалли çулталăк планне никамран малтан тултарнă. Ремонтран 54 машина кăларнă. Тракторсенчен кăкарса ĕçлемелли инвентаре те йăлтах хатĕрлесе çитернĕ. Горючи кӳрсе килнĕ. Партконференци уçăлнă кун тĕлне стахановецсем комбайнсен моторĕсене пурне те юсаса çитерме пулнă.

Юр тытас ĕçе хакламаççĕ

Уйхирсенче юр тытса хăварни тырпул тухăçне ӳстерме нумай пулăшать. Ăна иртнĕ çулсенчи опытсем лайăх кăтартса параççĕ. Сăмахран, Атнашри (Шăхасан р.) Киров ячĕпе тăракан колхозра иртнĕ хĕлле урпа акмалли участокра 14 гектар çинче çур метр ытла тарăнĕш юр тытса хăварнă пулнă. Çак гектарсенчен кашнинчен 25-шер центнер урпа тухнă. Асăннă участокрах 2 гектар çине юр тытса хăварман, унта вара тырпул тухăçĕ сахалтарах пулнă. Çавăн пекех кĕрхи калча çине юр тытни те пысăк усă парать. Акă, Тури Сурăмри «Заря» колхозри 4 мĕш бригада кĕрхи тулă калчи çине 4 гектар юр тытса хăварнă пулнă. Çав лаптăкра тулă гектар пуçне 26 центнер тухнă. Çавăнпа юнашар çĕр çинчех, юр тытман çĕрте, гектартан 15 центнер çеç тухнă. Кун пек тĕслĕхсем районра татах нумай.

«Заря» колхоз юр тытас тĕлĕшпе кăçал та тăрăшса ĕçлет. Щитсем лартса тата ытти майсемпе те 120 гектар çинче юр тытнă. Çавăн пекех Ушанарти Калинин ячĕпе тăракан колхозра та юр тытма 290 щит кăларса лартнă. Ку колхоз мĕнпурĕ 350 гектар çинче юр тытнă.

Анчах районри колхозсем пурте мар-ха çакăн пек ĕçлеççĕ. Çак питех те паха агротехникăллă ĕçе чылай колхозсем хакламаççĕ. План тăрăх районĕпе 9 пин гектар çинче юр тытмалла пулсан, январĕн 10-мĕш тĕлне 3670 гектар çинче кăна тытнă. Мĕнпурĕ 1000 гектар çинче щитсемпе юр тытмалла. Ăна валли 20 пин щит кирлĕ. Халь районĕпе те 400 щит ытларах çеç туса лартнă. Районра «Заря» тата Калинин ячĕпе тăракан колхозсемсĕр пуçне пĕр колхозра та щитсем тума тытăнман. Щитсем тума вăрман панă, анчах унпа усă курмаççĕ. Унăн ордерĕсем колхоз председателĕсен аллисенче ним усăсăр выртаççĕ.

Чылай колхозсен руководителĕсем «кăçал юр ахаль те нумай çăвать» тесе лăпланса пурăнаççĕ. Çавна пула ĕнтĕ районри колхозсенчен нумайĕшĕ юр тытас ĕçе пачах та тытăнман.

А. Соловьев.

Выльăхсем мĕншĕн вилеççĕ?

ШАМАРША. ВКП(б) Чăваш Обкомĕпе Чăваш АССР Совнаркомĕ 1940 çулти октябрĕн 21-мĕшĕнче «Совхозсенче тата колхозсенче выльăхсене хĕл каçарма хатĕрленесси çинчен» постановлени йышăнчĕç. Ку постановленире выльăхсене хĕл каçарма тĕплĕн хатĕрленесси, çамрăк выльăхсене лайăх пăхса çитĕнтересси, колхозсенчи выльăх-чĕрлĕх ĕçĕпе ĕçлекенсене тăтăшах улăштарса тăрассине пĕтересси, выльăх-чĕрлĕхсене тирпейсĕр пăхакан колхоз председателĕсемпе ферма заведующийĕсене штрафласси çинчен кăтартса панăччĕ.

ВКП(б) Обкомĕпе Чăваш АССР Совнаркомĕ йышăннă постановленине колхоз председателĕсен, ферма заведующийĕсен куллен пурнăçласа пымалла. Пуринчен ытла çамрăк выльăхсене лайăх пăхса çитĕнтерессишĕн тăрăшмалла. Пĕтĕ выльăхсене уйрăм пÿлĕмсенче усраса, вĕсем патĕнче кăнтăрла та çĕрле те хурал тăратмалла, çамрăк выльăхсене тĕрĕс йышăнмалла.

Уйрăм колхозсенче çамрăк выльăхсене пăхса çитĕнтерессипе колхоз председателĕсемпе ферма заведующисем ытла та япăх ĕçленине пула ĕнтĕ 1940 çулта выльăхсем чылай вилчĕç. Акă, Карабай Шăмăршăри «Красный партизан» колхозра 1939 çулта 1 ĕне, 19 пăру вилнĕ, 1940 çулта 7 кĕсре хăм пăрахнă, 4 пăру, 2 сурăх тата сысна çурисем 13 пуç вилнĕ.

Çакăн пек киревсĕр тĕслĕхсем ытти колхозсенче те пур. Акă, «Динамо» колхозра 1940 çулта сысна çурисем 19, 2 пăру вилнĕ.

1940 çулта çамрăк выльăхсем чылай вилни колхоз председателĕсемшĕн, ферма заведующисемшĕн, районри çĕрĕç пайĕнче ĕçлекенсемшĕн, пĕтĕм парторганизацисемшĕн пысăк урок пулмалла пулнă. Çĕнĕ çула кĕнĕренпе çамрăк выльăхсем вилнĕ тĕслĕхсем татах та пур-ха. Мĕнпур сăлтавĕ — выльăхсене ытла та тирпейсĕр, чăтма çук ответсăрла пăхнинче, ĕçлекенсем тăтăшах улшăнса тăнинче, зоотехникăллă правилăсене пăхăнманнинче, райçĕрĕç пайĕ ку ĕçре ответсăр пулнинче. Колхозсенче халĕ те çамрăк выльăхсене усрама ăшă витесем чылай çук. Шăмăршăри «Труженик» колхозра çамрăк пăрусене, «Правда», «Заря» колхозсенче путексене усрама ăшă витесем хатĕр мар.

Иртнĕ çулта хăшпĕр колхозсем выльăхсене базар хакĕпе тивĕçсĕр хаклă парса илсе колхоза сиен кÿчĕç. Çамрăк выльăхсене тĕрĕс-тĕкел пăхса çитĕнтерес пулать. Партипе комсомол организацисен выльăх-чĕрлĕхсене пăхас ĕçе хăйсен ертсе пымалла.

Д. Обофоров.

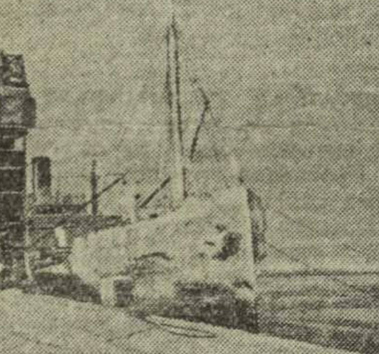

«Тобол» пароходăн экипажĕ (капитан—орденоносец Б. И. Виноградов) — Балтика тинĕс пароходствинче чи лайăх экипажсенчен пĕри.

УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: «Тобол» пароход Ленинградри суту-илÿ портĕнче тăрать.

М. Редкин фото-ÿкерчĕкĕ. (ТАСС).

Социализмлă выльăх чĕрлĕхе ĕрчетесси— комсомолăн тăван ĕçĕ пулмалла

ВАРНАР. Январĕн 11-мĕшĕнче ВЛКСМ райкомĕпе райçĕрĕç пайĕ выльăх-чĕрлĕх фермисенче ĕçлекен çамрăксен канашлăвне ирттерчĕç. Ĕçсыни депутачĕсен районри Совет исполкомĕн председателĕ С. Г. Гаврилов юлташ выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕç районра мĕнле тăни çинчен доклад туса пачĕ.

ВКП(б) Центральный Комитечĕпе СССР Совнаркомĕ 1939 çулти июлĕн 8-мĕшĕнче «Колхозсенче общественнăллă выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçе вăйлатмалли мероприятисем çинчен» постановленине йышăннăранпа çулталăк çурă ытла иртрĕ ĕнтĕ. Çак вăхăтра партипе советăн Вăрнар районĕнчи организацийĕсем, колхозсем чылай пысăк ĕçсем турĕç. 1939 çулта районра 44 колхозра ĕне фермисем 34, сысна фермисем 35, сурăх фермисем 24 çеç пулнă. Чăх-чĕп фермисем пачах та пулман. Халĕ районра ĕне, сысна, сурăх фермисем пур колхозсенче те организациленĕ. 1940 çулта 43 колхозра чăх-чĕп фермисем тунă. Чылай колхозсем государствăн выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли планне тултарас тĕлĕшпе лайăх ĕçлерĕç. Вĕсем 1941 çул тĕлне плана пĕтĕмпех тултарчĕç. Кольцовкăри Сталин ячĕпе тăракан Ленин орденлĕ колхоз выльăх-чĕрлĕх ĕрчетессипе те мĕнле кĕрешмеллине пример кăтартать. Колхоз выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли плана ытлашшипех тултарнă. Колхозăн халĕ 4 ферма. Иртнĕ çулта лаша ферми организациленĕ. Пуçламĕш парторганизаци выльăх фермисенче ĕçлеме чи лайăх коммунистсене янă. Колхоз председателĕн выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес енĕпе ĕçлекен заместителĕ Ефим Сидоркин, ферма заведующийĕ Алексей Милицков, ветеринарнăй фельдшер Иван Чураков — коммунистсем. Алексей Милицков çак ĕçре çичĕ çул ĕçлет. Вăл хăй ĕçĕнче пысăк опыт илнĕ. Кăçал ĕне ферми пысăк продукци панă. Лаша фермипче ĕçлеме коммунист Петр Гусева янă.

Зеленовкăри Ленин ячĕпе тăракан, Булатовăри Молотов ячĕпе тăракан, Мамалайри Ворошилов ячĕпе тăракан тата «Волонтер» колхозсем те выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли плана тултарчĕç. Кунта 4 ферма организациленĕ, выльăх апачĕ те çителĕклĕ хатĕрленĕ.

Çапах та районра выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕç кая юлнă-ха. 1941 çулти январĕн 1-мĕшне плана майракаллă шултра выльăхсем тăрăх 99,1 процент, сыснасем тăрăх 98,7 процент, сурăхсем тăрăх 92,5 процент çеç тултарнă. Лашасем енĕпе чылай кая юлнă — плана пĕтĕмпе те 86,3 процент çеç тултарнă. Лашасен шучĕ ÿссе пырас вырăнне çулталăк хушшинче чакнă.

Чылай колхозсенче халĕ те выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕç çине тимлĕн çавăрăнса пăхмаççĕ. Кашни колхозрах комсомол организацийĕсем пур, анчах колхозри комсомол выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес тĕлĕшпе начар ĕçлет. Одиково колхозĕ плана ĕнесем енĕпе çеç тултарнă, Кушлавăшри Крупская ячĕпе тăракан, Кăмашри Сталин ячĕпе тăракан, Кĕçĕн Кипекри «Памяти Ленина» колхозсем сыснасем тăрăх çеç плана тултарнă. Сурнар, Тулюккасси колхозĕсем пĕр выльăхпа та плана тултарман.

Колхозсен, комсомол организацисен çĕнĕрен выльăхсем илес ĕçе организацилени пĕрлех, кашни выльăха уйрăмăнах çамрăк выльăхсене сыхласа усрассишĕн кĕрешмелле. Хăшпĕр колхозсенче кăçал çуралнă выльăхсене лайăх сыхласа усраманнипе вилнисем те пур. Альмен-Сунарти Каганович ячĕпе тăракан колхозра 14 пуç сысна çури вилнĕ. Кунта çамрăк выльăхсене валли ăшă вите хатĕрлемен пулнă. Уравăшри «1-ое Мая» колхозра 5 сысна çури вилнĕ. Санарпуçĕнчи «Санар» колхозра 23 чăх, 5 сысна çури шăнса вилнĕ.

Колхоз руководителĕсем, комсомол организацисем çамрăк выльăхсене сыхласа усрассишĕн начар ĕçлеççĕ. Санарпуçĕнче тăр кăнтăрла колхоз председателĕ Смирнов правлени ларăвне ирттернĕ, унта вĕсем колхозри çитменлĕхсене пĕтересси çинчен сÿтсе явнă, çав вăхăтрах сысна, чăх-чĕп фермипче çамрăк сысна çурисем тата чăхсем виле-виле выртнă. ВКП(б) райкомĕн представителĕсем пырса кăтартсан тата çамрăк выльăхсене усрама лайăх ăшă çурт тупса парсан çеç унта выльăхсем вилме чарăннă. Комсомол организацинче çакăн çинчен сÿтсе те явман.

Комсомол организацийĕсем выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕç çине çиелтен пăхнине çак фактсем те лайăх кăтартса параççĕ. Канашлăва колхозри комсомол организацисен секретарĕсене пурне те чĕннĕ. Пĕтĕмпе 44 секретарь килмелле пулнă, анчах мĕнпурĕ те 13 секретарь çеç килнĕ. Канашлăва килнĕ секретарьсенчен пĕри те сăмах тухса каламарĕç. Кушлавăшри Крупская ячĕпе тăракан колхозри сысна ферми çеç плана тултарнă, выльăхсене пăхас ĕç те начар пырать. Комсомол организаци выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçпе интересленмест, унта ĕçлеме чи лайăх комсомолецсене уйăрман. Комсомол организацин секретарĕ Васильев канашлура колхозра выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçри çитменлĕхсем çинчен тухса та каламарĕ.

Выльăх фермисенче комсомолецсем питех те сахал ĕçлеççĕ. Канашлăва 137 çын килнĕ, вĕсенчен 36 çын çеç комсомолецсем. Çакă ĕнтĕ комсомолецсене выльăх-чĕрлĕх фермисене ĕçлеме ярас ĕçе хакламанни çинчен калать.

Выльăхсене пăхнă çĕрте ĕçлекенсене колхоз правленийĕсем пулăшмаççĕ. Кюстюмерти Крупская ячĕпе тăракан колхозри доярка Смородинова колхоз руководителĕсем вĕсем çине чунсăр пăхни çинчен каларĕ.

— Пирĕн колхозра выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçпе никам та интересленмест, — каласа парать вăл,—колхоз председателĕ фермăна пырса та курмасть, ферма заведующийĕ Скворцов та эрни-эрнипех пырса курмасть пирĕн пата.

Районра выльăх-чĕрлĕх ĕçĕн мастерĕсем те пур. Вĕсен ĕç опычĕсем паха та чаплă. «Волонтер» колхоз фермипче чи лайăх, ĕçе юратакан колхозницăсем ĕçлеççĕ. Коммунистка Ольга Константинова 6 çул ĕнтĕ доярка пулса ĕçлет. Канашлура вăл сăмах тухса каларĕ.

— Эпĕ хамăн ĕçе чĕререн юратса туса пыратăп, — тет вăл, — 1940 çулта эпĕ кашни ĕнерен 1715 литр сĕт суса илтĕм. Эпир ĕнесене лайăх пăхатпăр, лайăх çитеретпĕр. Декабрь уйăхĕнчех выльăхсене силос, выльăх кăшманĕ, утă, сĕлĕ çăнăхĕн шывне пама пуçларăмăр.

«Волонтер» колхозри пăру пăхакан Мария Козлова фермăра 10 çул ĕçлет. Çав вăхăтра вăл 350 пăру пăхса ÿстернĕ. 10 çул хушшинче унăн ăнсăртран çеç 2 пăру вилнĕ. Вăл пăрусене çирĕп рацион тăрăх çитерет, юратса пăхать.

Канашлу участникĕсем ВКП(б) XVIII конференцийĕ ячĕпе пыракан социализмлă ăмăртăва хутшăнса тăтăклă обязательствăсем илчĕç. Канашлу кашни ĕнерен 1500 литр сĕт суса илес, пĕтĕм çуралнă пăрусенчен 90 процентне сыхласа усрас, кашни сысна аминчен 19 çăвăр, 100 сурăхран 130 путек илес задача лартрĕ.

Е. ЕФРЕМОВ.

Вицĕ колхозăн ăмăртăвĕ

ШАХАСАН. Атнашри Киров ячĕпе тăракан, Уйкас Кипекри Тельман ячĕпе тăракан тата Авăспÿрт Кипечри «Березовка» колхозсем партин XVIII конференцине производствăллă çĕнĕ çитĕнÿсем тунипе кĕтсе илес тĕлĕшпе социализмлă ăмăртăва анлăн пуçарса ячĕç. Киров ячĕпе тăракан колхоз кăçал икĕ колхозпа ăмăртса ĕçлет. Тельман ячĕпе тăракан тата «Березовка» колхозсем, Киров ячĕпе тăракан колхозпа ăмăртса, унтан кая мар ĕçлеме пулчĕç. Çак вицĕ колхоз, пĕр-пĕринпе ăмăртса ĕçлесе пырса, партин XVIII конференцийĕ уçăлнă тĕле çуракине пур енчен те большевикла хатĕрленсе çитме обязательствăсем илчĕç. Ку колхозсем çуракине хатĕрленес тĕлĕшпе чылай пысăк ĕçсем туса ирттернĕ. Ялхуçалăх машинисене пĕтĕмпех юсаса, тирпейлесе хунă. Вăрлăхсене пĕтĕмпех сортласа хатĕрленĕ. Юр тытас плана та пурнăçланă. Халĕ удобренисем пухаççĕ.

Киров ячĕпе тăракан колхозра стахановла шкул ĕçлет. Халĕ унăн занятийĕсем 6 хутчен пулса иртнĕ. Унта правлени членĕсем, бригадирсем, звеньевойсем, фермăсенче ĕçлекенсем тата стахановец-колхозниксем вĕренеççĕ.

Киров ячĕпе тăракан колхоз председателĕ П. Якимов юлташ çапла каласа парать:

— Иртнĕ çулта кашни гектар çинче вăтам шутпа 100 пăт ытла тĕштырă туса илни агротехника правилисене лайăх пурнăçласа пынинчен килнĕ. Колхозниксем ĕçкунĕсем тăрăх пысăк тупăш илчĕç. Вĕсем кăçал та вăйлă тырпул туса илес тĕлĕшпе социализмлă ăмăртăва тухрĕç. Кăçал, агротехника правилисене тĕплĕн пурнăçласа пырса, кашни гектартан 120—130 пăтран кая мар тĕштырă туса илес тĕлĕшпе икĕ колхозпа ăмăртса ĕçлетпĕр. Ăмăртура малти вырăна тухассине шанатăп, — тет вăл.

Ăмăртса ĕçлекен вицĕ колхозĕ те районра малта пыракан колхозсем шутланаççĕ. Ку колхозсенче ĕçе лайăх йĕркеленĕ, массăллă-ăнлантарулă ĕçе тивĕçлипе туса пынипе колхозниксем ĕçе активлăн хутшăнаççĕ. Халĕ колхозниксем партин XVIII конференцийĕ ячĕпе пĕр-пĕрин хушшинче социализмлă ăмăртăва анлăн пуçарса ячĕç.

В. Яковлев.

Садсем тăваççĕ

ÇĔМĔРЛЕ. (Хамăр корр.). Чылай колхозсем садсем тăвас ĕçе тимлĕн тытăнчĕç. Мăн Улхашри «Красноармеец» колхозра вицĕ çул каялла пĕтĕмпе 7,5 гектар çине улмуççисем лартса хăварнă пулнă. Иртнĕ çулхи кĕркунне сад лаптăкне 10 гектара çитернĕ.

Улмуççисем лайăх çитĕнеççĕ. Вăтамран шутласан çак вицĕ çул хушшинче лартнисенчен 95 проценчĕ чĕрĕлнĕ, кашни çул 45 сантиметр ÿснĕ.

Халĕ «Красноармеец» колхоз садĕнче 010 штук улмуççи çитĕнет. Вĕсенчен мичурински сортсем те пур.

Хутарти Ленин ячĕпе тăракан колхозăн сад лаптăкĕ 5,75 гектар йышăнать. Унта 600 штука улмуççи лартнă. Иртнĕ çуркунне кăна колхоз 300 штука улмуççи куçарса лартнă. Садра ÿсекен улмуççисенчен пурте тенĕ пекех мичурински сортсем, пĕтĕмпе вĕсем 16 тĕслĕ: «бельфлер рекорд», «бельфлер красный», «кальвиль анисовый» т. ыт. те.

Кунсăр пуçне колхозăн 1939 çулта сыпнисем 2500 штука, 1940 çулта сыпнисем 3000 штука, вĕсем парникре лайăх ÿсеççĕ (сыпнисенчен 96 проценчĕ чĕрĕлнĕ). Çак парникрех çитес çуркунне сыпмалли улмуççисем тата 15 пин штука пур. Колхоз кăçалхи çулта сад вырăнне татах та пысăклатать.

Государствăна аш-какай тăратас плана хисепĕ тата пахалăх енчен те пурнăçлассишĕн

1940 çулти январĕн 1-мĕшĕнчен пуçласа аш-какай тăратмалли заданисене колхозсем çĕнĕлле, колхозсем усă куракан çĕрĕн пысăккăшĕ тăрăх шутласа государствăна аш-какай тăратрĕç. Малта пыракан колхозсем государствăна срокченех аш-какай парса татрĕç. Çапах та, пĕтĕмĕшпе илсен, республика 1940 çулта государствăна аш-какай тăратас плана 86,1 процент кăна пурнăçланă. Уйрăм районсем пачах начар ĕçленĕ. Сăмахран, Чкаловский район — 76,8 процент, Куславкка — 77,3 процент, Комсомольский — 77,8 процент, Канаш — 78,5 процент кăна тултарнă.

Государствăна аш-какай тăратас ĕç уйрăмах колхозниксен, единоличниксен, рабочисемпе служащисен енĕпе çителĕксĕр пырать. Колхозсем государствăна аш-какай тăратас плана 105,9 процент тултарнă пулсан, колхозниксемпе единоличниксем 74,7 процент кăна пурнăçланă.

Колхозниксем, единоличниксем енĕпе республикăра икĕ район çеç (Улатăр районĕ — 100,6 процент, Çĕрпÿ — 107,1 процент) государство планне тултарнă. Çав вăхăтрах уйрăм районсем пит те кая юлса пыраççĕ. Октябрьский район — 61 процент, Чкаловский — 64,5 процент, Комсомольский — 64,9 процент, Куславкка—65,9 процент кăна тултарнă.

Государствăна тăратакан выльăхсен пахалăхĕ çителĕксĕр. Сăмахран, 1940 çулта 9 уйăх хушшинче мăнтăр, майракаллă шултра выльăхсене 3,65 процент кăна илнĕ, çав вăхăтрах начар выльăхсене 67,8 процент илнĕ. Сыснасем енĕпе те самăррисем çителĕксĕр. Уйрăм районсем 1940 çулти пĕрремĕш кварталти плана нимрен ытла начар выльăхсен шучĕпе тултарнă. Улатăрти заготскот пĕрремĕш кварталта 354 пуç илнĕ, вăл шутра начаррисем 308 пуç. Элĕкри заготскот 39 пуçран 36 пуç начар выльăхсем илнĕ. Вăрнар, Çĕрпÿ районĕсенче те çавăн пекех начар выльăхсене нумай илнĕ. 1940 çулти иккĕмĕш кварталта та çавăн пекех аш-какай тăратас плана 85 процент начар выльăхсен шучĕпе пурнăçланă. Паллах, государствăна аш-какай тăратас плана начар выльăхсемпе тултарни колхозри выльăхсен шутне чылай чакарать. Сăмахран, 1940 çулта начар выльăхсем нумай панă пирки, 806 пуç ытлашши выльăх пама тивнĕ. Çак выльăхсене самăртса, вăтам шутпа панă пулсан та, 806 пуç колхозсенчех юлмаллаччĕ. Çавăнпа та государствăна тăратас умĕн выльăхсене самăртни колхозсене пысăк усă парать. Малашне çакна шута илни кирлĕ. Заготскотăн базисенче ĕçе йĕркелемен пирки выльăхсем начарланса каяççĕ, вилеççĕ тата сухалаççĕ. Акă, 1940 çулта 9 уйăх хушшинче базăсенчи выльăхсен вицĕ 422 центнер каталнă, тата çул çинче 720 центнер каталнă. Кунсăр пуçне базăсенче тата çул çинче те чылай выльăхсем вилнĕ. Çул çинче те, базăсенче те выльăхсем час-часах сухалаççĕ. Çапла, базăсенче 46 пуç, çул çинче 63 пуç выльăх сухалнă. Айăплисене ответ тыттармаççĕ тесен те тĕрĕсех пулĕ. Мĕншĕн тесен, 1940 çулта 16 çынна ĕçрен хăтарса суд аллине панă. Вăл шутран пĕрине çеç судпа айăпланă. Уйрăм ĕçсем халăх сучĕсенче çулталăкĕпех выртаççĕ.

Государствăна аш-какай тăратасси вăл колхозсен, колхозниксен, единоличниксен чи пирвайхи обязанноçĕ пулса тăрать. Республикăра малта пыракан колхозсем 1941 çулшăн та малтанах 9448 центнер аш-какай тăратнă. Çак ĕçе ытти колхозсем те тума пултараççĕ.

Анчах 1941 çулта та государствăна аш-какай тăратас тĕлĕшпе ĕçе йĕркеленĕ теме çук-ха. Январь уйăхĕн малтанхи 10 кун хушшинче республика тăрăх аш-какай планне 11,1 процент çеç пурнăçланă, тепĕр майлă каласан, пĕрремĕш квартал планне 1,9 процент кăна пурнăçланă. Уйрăм районсем халĕ те чăтма çук юлса пыраççĕ. Кувакино районĕ 10 кунхи плана 1,6 процент, Чкаловский — 1,6 проц., Канаш — 2,6 проц., Пăрачкав — 4,4 процент кăна тултарнă. Çав вăхăтрах Тăвай районĕ 40 процент, Улатăр — 68 процент, Элĕк — 25 процент таран пурнăçланă.

Государствăна аш-какай тăратмалли задание пурнăçлама пирĕн пур условисем те çитеççĕ. Çавăнпа та 1940 çулти плана пĕрремĕш кварталта пĕтĕмпех тултарса, пĕрремĕш квартал планне срокчен тултарма тăрăшмалла. Парти тата совет организацисен ку ĕçе ертсе пымалла.

П—в.

* * *

Колхозсенчи стена хаçачĕсен ăмăртăвĕ

Стена хаçачĕ— колхозра пысăк вăй

Красноармейский районри Аслă Чуллăри «Прогресс» колхоз çумĕнче тухса тăракан «Стахановец» стена хаçат редколлегийĕ питĕ те чаплă ĕç пуçарса ячĕ. Вăл республикăри стена хаçачĕсене партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ ячĕпе пыракан социализмлă ăмăртăва хутшăнса, стена хаçат ĕçне лайăхлатма, ăна вăхăтра кăларса тăма, ун çинче ялхуçалăхĕнче малта пыракансен опычĕсене çутатса пама чĕнет. «Стахановец» стена хаçат редколлегийĕн членĕсем хăйсен сырăвĕнче стена хаçачĕ колхоза мĕнле пулăшса пыни çинчен каласа пачĕç.

Чăнах та, вăйлă тырпул туса илес çĕрте стена хаçачĕсем пысăк та ответлă вырăн йышăнса тăраççĕ. Аçта стена хаçачĕ хăйĕн ĕçне кирлĕ пек туса пырать — çавăнта ĕç тухăçлăхĕ те пысăкрах. Акă, Сĕнтĕрвăрри районĕнчи Чучукассинчи Молотов ячĕпе тăракан колхоз çулран çулах пысăк тухăçлă тырпул туса илет. Колхоз 1940 çулта вăтам шутпа кашни гектартан 20,29 центнер тĕштырă пуçтарса кĕнĕ. Пахча-çимĕç туса илес тĕлĕшпе та аван ĕçлерĕ. Сăмахран, пĕр гектартан вăтам шутпа выльăх кăшманĕ 991 центнер, ахаль йышши кăшман — 420 центнер туса илчĕ. Молотов ячĕпе тăракан колхоз 2 çул хушши Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкин участникĕ пулнă, халĕ 1941 çулти выставка участникĕ пулассишĕн кĕрешет. Ăна кандидата тăратнă. Колхоз çакăн пек çитĕнÿсем тунă çĕрте колхозри стена хаçачĕ те пысăк вырăн йышăнса тăнине палăртмалла. Стена хаçачĕ колхозри çитĕнÿсемпе çитменлĕхсем çинчен яланах тĕплĕн çутатса пырать. Чăрăшкассинчи «Социализм» колхоз иртнĕ çул ялхуçалăх ĕçĕсене ăнăçлăн вĕçлерĕ. Ку ĕçре каллех колхозри, бригадăсенчи стена хаçачĕсем лайăх ĕçлесе пынине палăртмалла. Бригадăсенчи стена хаçачĕсем уборка вăхăтĕнче аван тухса тăнă, вĕсене 2 бригадăра 22 номер кăларнă.

Анчах та колхозсенчи стена хаçачĕсене кăларса тăрассине пур çĕрте те лайăх йĕркеленĕ теме çук-ха. Хăшпĕр çĕрте редколлеги членĕсем ĕçлеменнине пула, тепĕр çĕрте стена хаçачĕ тавра актива явăçтарманнине пула, стена хаçачĕсен ĕçĕсем пачах сÿнсе лараççĕ. Кĕçĕн Астакассинчи «Коминтерн» колхоз çумĕнче «Коминтерн» стена хаçачĕ вăхăтра тухса тăмасть. Стена хаçачĕ тавра явăçтарнă актив та кунта пĕчĕкех мар: хаçата ялан çырса тăракансен хисепĕ 25 çынна çитет. Апла пулин те хаçата йĕркеллĕ кăларса пымаççĕ. Сăлтавĕ пĕтĕмпех редколлеги (ответлă редакторĕ Л. Кудрявцев) япăх ĕçленинче. «Коминтерн» колхоз 1941 çулта вăйлă тырпул туса илессишĕн пыракан ăмăртăва та тивĕçлипе хутшăнман-ха. Ялхуçалăх машинисене, урапасене пĕр çĕре пуçтарса лартман, урапасем юр айĕнчех лараççĕ. Çаксем çинчен стена хаçатĕнче çутатса пынă пулсан, питех те аван пулнă пулĕччĕ.

Юрьевкăри «Малалла» колхозри «Хĕрлĕ Çăлтăр» стена хаçачĕ иртнĕ çулсенче йĕркеллĕ тухса тăнă. Ун çинче яланах колхоз ĕçĕнчен пăрăнса урăх çĕрте ĕçлекен кахал колхозниксене питленине, колхозри стахановецсем хăйсен опычĕсемпе ыттисене паллаштарнине курма пулнă. Стена хаçат редколлегине çĕнĕрен суйланă хыççăн, хаçат пачах тухми пулчĕ. Çапла вара юлашки номер тухни 5—6 уйăх çитет.

Стена хаçачĕсем кăларас ĕçре партипе комсомол организацийĕсен редколлегисене куллен пулăшса пымалла. Юртакассинчи «Искра» колхозри стена хаçачĕн редакторĕ пулса комсомол организацин секретарĕ П. Верхилеев ĕçлет. Шутпала, ĕç лайăх пулса пымалла пек. Апла пулсан та, хаçат вăхăтра тухса тăмасть.

«Стахановец» стена хаçат редколлеги членĕсен паха пуçарăвне ырласа, партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ ячĕпе пыракан социализмлă ăмăртăва стена хаçачĕсен пурин те хутшăнмалла.

МИКИШ ПАВАЛЕ.

* * *

Эпĕ васкарăм, анчах...

1939 çул, декабрь. Хаçат-журналсем çырăнса илме васкатаççĕ.

«Васкăр... 1940 çулшăн çырăнса илме васкăр...» теççĕ.

«Илемлĕ литература» — Чăваш совет писателĕсен союзĕн вицĕ уйăхра пĕрре (çулталăкне тăватă номер) тухса тăракан илемлĕ литература альманахĕ», теççĕ.

Эпĕ васкарăм, анчах альманах кăларакансем пĕрре те васкамарĕç, васкамаççĕ те.

Вăхăт питех те нумай иртрĕ, вицĕ уйăх мар, тăватă вицĕ уйăх та иртрĕ. Альманах çук, тăватă номер мар, пĕр номер те çук.

Кăçал каллех васкатаççĕ. «Сунталăн» 12-мĕш №-че каллех:

«1911 çулшăн çырăнса илме васкăр... «Илемлĕ литература»,—тенĕ.

Те васкас ĕнтĕ, те васкас мар? — мĕншĕн тесен, çак альманаха кăларакансем васкамаççĕ.

Васкатасчĕ вĕсене те.

Кăлтăрин.

Редакциren. «Илемлĕ литература» альманахăн 1940 çулта, пĕрремĕш кварталта, тухмалли номерĕ пĕр çул иртсен, кăçалхи январьте пичетленсе тухнă. Çак ĕçе чăннипех те васкатма кирлĕ.

* * *

ЗООТЕХНИКА КĔТЕССИ

Ĕнесене пăрулама хатĕрлесси тата пăрусене хĕллехи вăхăтра пăхасси

Ĕнесенчен сĕт суса илессине ÿстермелли тата вĕсенчен çирĕп, сывлăхлă пăрусем илмелли условисенчен пĕри вăл — ĕнесене пăрулама вăхăтра хатĕрлесси. Ĕнесене пăрулама хатĕрлеме вĕсем пĕтĕленсен иккĕмĕш çурма вăхăтран пуçланмалла. Çав вăхăтра ĕне ăшĕнчи пăру вăйлăн çитĕнет, вăл питательнăй япаласем ытларах ыйтать. Çавăнпа та пĕтĕ ĕнесене иккĕмĕш çурма вăхăтран тытăнса уйрăм рацион тăрăх тăрантармалла, уйрăмăнах лайăх пăхмалла. Пĕтĕ ĕнесене начар пăхни, пахалăхсăр апатпа тăрантарни, сивĕ шывпа шăварни, тарăн юр çинче çÿретни вĕсене пăру пăрахтарма пултарать. Япăх тăрантарни тата япăх пăхни ĕне ăшĕнчи пăрува ăнăçлăн çитĕнме май памасть.

Пăрулана хыççăн ĕнесем нумайрах сĕт памччăр тесен, пĕтĕ ĕнесене сума вăхăтра пăрахас пулать. Ĕнесене пăрулас умĕн 55—60 кун маларах сĕт сума чарăнмалла. Çав вăхăтра ĕнесем самăр пулса çитмелле. Унсăрăн вĕсенчен ытларах сĕт тата çирĕп, сывлăхлă пăру илесси çинчен шутлама çук. Чăн та, талăкра 8—10 литр сĕт паракан ĕнене сума пăрахма хĕрхенсе тăмалла пек, анчах ĕнепе тĕрĕс усă курас тата унтан малашне ытларах сĕт суса илес шутпа сума вăхăтра пăрахни кирлĕ. Ĕнесене сума пăрахма майĕпен, 3—4 кун хушшинче хăнăхса çитмелле. Сума пăрахсан, 3—4 кун иртсен ĕне çилли каллех сĕтпе тулать пулсан, вара ăна каллех сумалла, малашне ĕне çиллине сăнаса пымалла. Сума пăрахнă вăхăтран пуçласа ĕнесене урăх рацион çине куçармалла, утăпа е çуртри уламĕпе тăрантармалла. Пĕтĕ ĕнесене сума пăрахнă вăхăтра тăрантарма апат нормине тунă чухне çакна шута илмелле: апат нормипче ĕнен чĕрĕ виçипе кашни 100 килограмм пуçне 1,5 апат единици тата 180 грамм белок пулмалла. Сума пăрахнă вăхăтăн малтанхи икĕ эрнинче тата юлашки икĕ эрнинче çÿлте асăннă нормăна 15—20 процент чакармалла. Пĕр сăмахпа каласан, кашни ĕнене уйрăмăн пăхса тăрантарас пулать. Тĕслĕхрен, Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкин участникĕн—Буденный ячĕпе тăракан колхозри «Ассистентка» ятлă ĕнен рационне кăтартса пама пулать. Вăл ĕне чĕрĕ виçепе 637 килограмм туртать, вăтам шутпа çулталăкра 6.500 килограмм сĕт парать. Унăн рационĕнче 10 килограмм утă (е çуртри уламĕ) 2 килограмм жмых, 2,5 килограмм комбинированнăй апат, 10 килограмм выльăх кăшманĕ, 50—60 грамм тăвар тата шурă тăм. Çапла вара «Ассистентка» ĕнен рационĕ 10,1 апат единицинчен тата 1195 грамм белокран тăрать.

Пĕтĕ ĕнесене лайăх пăхнисĕр пуçне тата вĕсене куллен тасатмалла, уçăлтарса çÿретмелле. Начар çанталăкра — вăйлă çил тата 25 градус сивĕ тăнă вăхăтра пĕтĕ ĕнесене уçăлтарма кăларма юрамасть. Çавнашкалах пĕтĕ ĕнесене пурне те пĕр вăхăтра пĕрле мар, вĕсене уйрăмăн илсе тухса уçăлтарас пулать.

Ĕнесем пăрулас умĕн, 12—15 кун маларах, вĕсене пăрулама ятарласа уйăрнă пÿлĕме куçармалла. Çав пÿлĕмре вара ăна уйрăм рацион тăрăх тăрантармалла, йĕркеллĕ сăнаса пăхса тăмалла.

Çуралнă пăрусене пăхса çитĕнтересси чи ответлă ĕç пулса тăрать. Çамрăк пăрусене пăхса çитĕнтерсе вĕсенчен тухăçлă продукци илесси вĕсене пĕчĕкренех мĕнле пăхса çитĕнтернинчен килет. Çуралнă хыççăн малтанхи уйăхсенче пăрусем питĕ хăвăрт çитĕнеççĕ. Çавăнпа вĕсене питательнăй япаласем, уйрăмăнах белок тата минераллă тăвар ытларах кирлĕ. Пăру хăвăрт çитĕнтĕр тесен ăна питательнăй япаласене çителĕклĕ таран парса тăмалла тата лайăх пăхмалла.

Анчах çуралнă пăрусене тăрăшса пăхас пулать, мĕншĕн тесен çав вăхăтра вĕсен организмĕ çирĕпленсе çитмест-ха, çавна пула вĕсем часах чирлеме пултараççĕ. Пăрусене пĕр сехет хушши кăна таса мар, е сивĕ вырăнта тытни тата пахалăхсăр апатпа тăрантарни часах чирлеттерет, хăшпĕр чухне вара вĕсене çав чиртен сыватма та йывăр пулать. Ахальтен мар ĕнтĕ телятница-стахановкăсем анчах çуралнă пăрусене уйрăмах юратса, ачашласа пăхаççĕ.

Ĕнесем пăрулана вăхăтра яланах вĕресе сивĕтнĕ таса шыв, анчах çуралнă пăрусен тути-çăварĕсене шăлма таса салфетка, таса алшăлли, пăрун кăвапине касма хачă, креолин е иод тата ытти япаласем хатĕр тăмалла. Пăру çуралсанах унăн кăвапине хырăмĕ çумне 10 сантиметр вăрăмĕш хăварса касмалла, каснă вырăна креолинпа е иодпа сĕрмелле. Ун хыççăн вара таса марлĕпе пăрун пит-куçне шăлса тасатмалла. Малтанлăха пăрува улăм çиххипе е марлĕпе шăлса тасатнă хыççăн, ăна уйрăм клеткăна ямалла. Клеткăна таса та çемçе япаласем сармалла.

Пăрусене сĕт ĕçтерсе усранă вăхăт—чи ответлă тата йывăр вăхăт пулса тăрать. Пуриншĕн те паллă, пăрусем сĕт ĕçсе пурăннă вăхăтра ытларах вилеççĕ. Çакă вăл çамрăк пăрусене начар тăрантарнипе япăх пăхнинчен килет. Пăру çуралнă хыççăн, 30—45 минута иртсен сĕт ĕçтерме юрать. Стахановецсен опычĕсем кăтартса панă тăрăх, ĕне пăрулана хыççăн малтанхи кунсенче суса илнĕ сĕте (молозиво) пăрусене çителĕклĕ ĕçтерни, талăкра 6—7 хутчен ĕçтерни усăллă. Сĕте Эсмарх кружкинчен ĕçтерсен аван. Витререн ĕçтернĕ чухне сĕт вараланасран сыхланмалла. Ĕçтерекен сĕт 37—38 градус ăшă пулма кирлĕ. Хăймине пуçтарса илнĕ сĕте 3—4 эрнери пăрусене ĕçтерме юрать.

Лайăх ĕçлекен ĕне фермисен опычĕсем кăтартса панă тăрăх, вăтам шутпа талăкра пăру чĕрĕ виçепе 700—800 грамм хутшăнса пытăр тесен, сĕт ĕçтерсе ÿстернĕ тапхăрта кашни пăрува хăймаллă сĕт 300 килограмм, хăймине пуçтарнă сĕт 650 килограмм ĕçтермелле. Кунсăр пуçне пăру пĕр уйăх тултарсан, ăна концентратпа тата утăпа тăрантарма юрать. Пăрусемшĕн чи лайăх концентрат вăл — сĕлĕ çăнăхĕ, шултра авăртнă çăнăх пулать. Пăрусем икĕ уйăх тултарсан вĕсен рационне 100 грамран пуçласа 300 грама çитиччен йĕтĕн вăрри кĕртсен аван.

Çаксемсĕр пуçне тата пăрусем çуралнăранпа мĕн чухлĕ вăхăт иртнине кура, пур пăрусене те 5—40 грамм таран шурă тăм, 5—10 грамм таран поварĕннăй тăвар памалла. Çакна асра тытмалла: пăрусене паракан кирек мĕнле апат та пысăк пахалăхлă пулмалла, вĕсене пĕрпĕринпе хутшăнтармалла мар. Пăрусене усракан çуртра ăшă (14—16 градус), таса, çутă тата çил вĕрмелле мар пулмалла.

В. СОЛОВЬЕВ.

Ялхуçалăх наукисен кандидачĕ, Чăвашсен ялхуçалăх институчĕн доценчĕ.

„ХАЛĂХ КОНВЕНЧĔН“ С‘ЕЗЧĔ

ЛОНДОН, январĕн 13-мĕш. (ТАСС). Январĕн 12-мĕшĕнче Лондонра «Ройял Хотэл» гостиницин пысăк залĕнче «Халăх Конвенчĕн» съезчĕ уçăлнă. Зала пурĕ те 1.700 çын кăна кĕрсе вырнаçать, çавăнпа та татах икĕ зал йышăнма тивнĕ.

Делегатсен пысăкрах пайĕ—çамрăксем, пуринчен ытларах рабочисен е хĕрарăмсен кооперативлă организацийĕсен представителĕсем. Хăшпĕр делегатсем — пысăк профсоюзсен руководителĕсем. Делегатсем хушшинче салтаксемпе летчиксем нумай. Съездра Англи халăхĕн чи лайăх представителĕсем — çĕршыври реакципе тулашри тăшмана хирĕç кĕрешме хатĕр тăракан çынсем пухăннă.

Зала лозунгсемпе тата плакатсемпе илемлетнĕ. Трибуна çине хăпаракан çамрăк салтака делегатсем тăвăллăн алă çупса ăсатнă; Пальм Датт Германири рабочи класпа пĕр шухăшлă пулни çинчен каланă сăмахсене вĕсем хастарлăн саламланă.

«Халăх Конвенчĕн» 1941 çулти январĕн 12-мĕшĕнче пухăннă съезчĕ — хальхи вăрçă условийĕсенче Англири рабочи класпа демократиллĕ элементсене пĕрлештерес тĕлĕшпе çĕнĕ утăм туни пулса тăрать. Ку тĕлĕшпе пĕрремĕш утăма 1940 çулти февраль уйăхĕнче тунă, ун чухне «Лейбор Монсли» журнал пуçарăвĕпе конференци пухнă, вăл конференцире рабочисен организацийĕсен представителĕсем анлă вырăн йышăнса тăнă.

Съезд Лондонри строительсен союзĕн организаторĕ Гарри Адамс сăмах каланипе уçăлнă. Адамс делегатсене чартистсен кĕрешĕвĕ çинчен аса илтернĕ. Рабочи движенин пионерĕсен ĕçĕсене тивĕçлипе хакласа, Адамс çапла каланă: «Халăх Конвенчĕ» капитализмлă системăн наследстви пулса тăракан мĕнпур хаяр тата хура вăйсене хирĕç кĕрешет.

Адамс «Халăх Конвентне» пухассишĕн пынă кĕрешӳ историйĕ çинче чарăнса тăнă тата капиталистсем пысăкран та пысăк усламшăн тăрăшни мĕн патне илсе пынине кăтартса панă. Хальхи вăхăтра Англия — правительство пулăшу паракан капиталистсемшĕн рай пулса тăрать; правительство чрезвычайнăй полномочисем илнĕ пулсан та, вăл полномочисемпе капиталистсене хирĕçле ĕçсенче усă курасшăн мар. Цехсенчи старостăсене арестлени çинчен эпир нумай илтнĕ, анчах пысăкран та пысăк услам илекен капиталистсене арестлени çинчен нихăçан та илтмен. Пирĕн «Халăх Конвенчĕ» татăклă мерăсем йышăнма, шултра промышленноçа национализацилеме ыйтать, вăл промышленноçа халăхшăн ĕçлеттермелле тумалла, халăх службине тăратмалла. Адамс профсоюз организацийĕсене тата цехсенчи старостăсен комитечĕсене ĕçукçи хăпартма ыйтакан машиностроительсене пулăшма, вĕсем майлă тăма чĕннĕ. Вăл сывлăшри оборонăн хальхи вăхăтри системине çивĕччĕн критикленĕ, сывлăшран бомбăсем пырса пăрахнипе инкек куракансене пулăшу парассишĕн каланă.

Империри, уйрăмăнах Африкăпа Индири, положенине пăхса тухнă хыççăн, Адамс çапла каланă: информаци министерстви пĕтĕм вăйне хурсах Британи империнчи лару-тăрăва илемлетсе кăтартма хăтланать, ку çеç те мар-ха, вăл пĕрмаях «Британи империйĕ» çинчен мар, «Пĕрлешӳллĕ Королевство» çинчен калать. Англи правительстви, тет министерство, колониллĕ çĕршывсенчен пĕр пус та илмен, çак çĕршывсенчи налогсен пĕтĕм средстви вăл çĕршывсен хăйсен пурнăçне лайăхлатнă çĕре каять, тесе ĕнентерме тăрăшать. Министерство çак факта манса хăварать, тĕрĕсрех каласан, пытарса тăрать: Англири капиталистсем çĕршер миллион фунт стерлинг услам илеççĕ, колониллĕ çĕршывсенчи халăхсене çурма-выçă усраççĕ. Эпир, тенĕ Адамс, çакнашкал намăс кӳрекен скандаллă положенине хӳтлеме килĕшес çук.

Англи правительстви демократишĕн пыракан вăрçă çинчен кăшкăрать, çав вăхăтрах вăл Польшăн, Чехословакин тата ыттисен никам суйламан правительствисене йышăнать. Адамс çарти рабочисен, сывлăшран пырса тапăннинчен сыхланас тĕлĕшпе ĕçлекен отрядсенчи е заводсенче ĕçлекен рабочисен паттăрлăхĕпе мухтанса савăнни çинчен каланă, хальхи вăрçăшăн ответлă çынсем çак патриотла çĕкленӳпе усă курнине татăклăнах сивлени çинчен пĕлтернĕ. Эпир шанатпăр, тенĕ Адамс, вăхăт çитĕ, ун чухне пирĕн çар форми тăхăннă юлташсем ăнланулланах паттăрлăх кăтартĕç, пирĕн общество системине улăштарас тесе, жертвăсем тăвĕç.

Мир туни фашизм умĕнче капитуляци туни пулать тесе айăпланине сирсе пăрахса, Адамс çапла каланă: халăхсене ирĕклĕх кӳрекен мир тума пулать, хальхи правительство ăна нихăçан та тăвас çук, мĕншĕн тесен вăл халĕ Германи çĕнтернĕ çĕршывсенче халичченхи правительствăсене чĕртсе тăратма сăмах панă, çакă вăл Совет Союзĕ çине тăшманла пăхакан капитализма, çурма-фашизма тата помещикле строя çĕнĕрен ура çине тăратас, тенине пĕлтерет. Англи правительстви Индипе Африкăри халăхсене никама пăхăнмасăр пурăнмалли положени парасшăн мар, çапла вара, вăл ытти халăхсене ирĕке тухма пулăшас çук. Халăх правительстви мирлĕ сĕнӳсене палăртса хатĕрлеме пултарнă пулĕччĕ тата, халăха ютçĕршыв империализмĕнчен лайăх хӳтлесе, Совет Союзĕ çумне, вăрăм вăхăта пыракан чăн-чăн мир тăвассишĕн тăрăшакан Совет Союзĕ çумне пĕрлешме пултарнă пулĕччĕ.

Юлашкинчен Адамс тĕрлĕ организацисен представителĕсем пулса тăракан делегатсене, вăл шутрах ĕç интеллигенцине саламланă, вĕсене съезд йышăннă решенине пĕтĕм халăх патне çитерме, ку тĕлĕшпе митингсем, конференцисем пухма, демонстрацисем тума тата листовкăсем сарма чĕннĕ.

Адамс сăмах каланă вăхăтра пĕр хут çеç мар тăвăллăн алă çупнă.

Умĕнхи сăмаха итленĕ хыççăн делегатсем президиум суйлама тытăннă, президиум составне тĕрлĕ организацисен представителĕсем кĕнĕ.

Президиум суйланă хыççăн Притт резолюци тăратнă, вăл резолюцире «Халăх Конвенчĕн» политикипе программине каласа панă. Резолюци 8 пунктран тăрать, пунктсем çаксене палăртаççĕ: 1) Рабочи класс пурнăçне лайăхлатасси; 2) Сывлăшран бомбăсем пырса пăрахнинчен сыхланмалли шанчăклă система туса хурасси тата бомбăсем пăрахнипе инкек курнă çынсене пулăшу парасси; 3) Халăха профсоюзлă тата демократиллĕ правăсене çĕнĕрен парасси тата вăл правăсене сарасси; 4) Халăх интересĕсемшĕн ĕçлекен производство организацилес шутпа банксене, çĕре, транспорта тата промышленноçлă пысăк предприятисене национализацилесси; 5) Индине ирĕклĕх парасси, колониллĕ пур халăхсене те хăйсен кунçулне хăйсем кăмăллана пек туса йĕркелеме праве парасси, çавăн пекех Ирландине пĕрлештересси; 6) Совет Союзĕпе туслă отношенисем туса хурасси; 7) Чăннипех те ĕçхалăхĕн интересĕсене палăртса тăракан халăх правительстви туса хурасси; 8) Парăнтарнă çĕршывсенчи халăхсене пур енчен те ирĕклĕх панă никĕс çинче мир тăвасси.

Хальхи правительство колонисене эксплоатациленипе пысăкран та пысăк услам илсе выртакан капиталистсен интересĕсене хӳтлекен правительство пулса тăнине кăтартса парса, Притт çапла каланă: правительствăна хирĕç тăмасан, вăл малашне те пĕрмаях çĕршывра фашистла система туса хурас шутлă политикăна пурнăçа кĕртсе пырĕ. Съезда тăратнă резолюцине уйрăм пунктсем тăрăх пăхса тухса, Притт çапла каланă: резолюцире тĕп вырăн йышăнса тăраканни вăл—мир тăвасси çинчен калакан пункт, «мĕншĕн тесен эпир, пĕр эпир кăна мир тăвасшăн тăрăшатпăр». Пирĕн политика акă мĕнре: пирĕнпе вăрçă вăрçакан çĕршывсенчи халăхсене аннексисемпе контрибуцисемсĕр мир, пур халăхсене те ирĕклĕх кӳрекен, вĕсене хăйсен кунçулĕн хуçи хăйсем пулма право паракан мир тума сĕнесси. Эпир вăрçăсене пĕтерсе лартакан мир тăвассишĕн тăрăшатпăр. Çак задачăна халăх правительстви пурнăçа кĕртме пултарать, вăл правительство çине Германи халăхĕ шанса пăхĕ. Юлашкинчен Притт çапла каланă: «Пирĕн телейлĕ мир тума, социаллă çĕнĕ йĕрке туса хума мĕн кирли йăлтах пур. Çавăн пек мир тума кирлĕ вăйсем пирĕн çителĕклĕ, эпир ытларах та ытларах шанса тăратпăр: çав вăйсем часах çĕкленсе тăрĕç».

Пренисене делегат Ротуэлл уçнă, вăл — строительствăри 10.000 рабочисен ячĕпе пынă представитель. Вăл делегатсене цехсенчи старостăсен комитечĕ ĕçукçине хăпартассишĕн мĕнле кĕрешни çинчен каласа панă.

Ротуэлл хыççăн «Раша Тудэй» обществин представителĕ Слоан тухса каланă. Вăрçă вăрçакан енсен правительствисем иккĕшĕ те, тенĕ Слоан, хăватлă державăна Совет Союзне хăйсем енне çавăрма тăрăшаççĕ, унăн вăйĕ ку е тепĕр енĕн вăйне татăклăнах ӳстерме пултарать. Анчах та империализмлă вăрçăсенче ССР Союзĕ нейтралитет тытса тăрать, империализмлă вăрçăсене хутшăнмасть, ан тив, вăрçă пуçласа янă империалистла çĕршывсем хăйсен вăйĕсене хăйсемех танлаштарса пăхчăр. Слоан делегатсене çакăн çинчен асăрхаттарнă: Англия ССР Союзне хирĕç вăрçă состоянийĕнче пекех тăрать, мĕншĕн тесен вăл Польшăн Лондонри правительствине пулăшать, Польшăн Лондонри çак правительствин хăйĕн çарĕ тата сывлăш-çар вăйĕсем пур, вăл правительство Совет Союзне хирĕç вăрçă пуçлани çинчен пĕлтернĕ. Англире Совет Союзĕпе чăн-чăн туслă пурăнакан правительство пуличчен, ССР Союзĕ Англипе туслăн ĕçлесе пыма пултараймасть, тенĕ Слоан.

Слоанăн çак юлашки сăмахĕсене саламласа, делегатсем тăвăллăн алă çупнă.

3.000 студент представителĕ пулса тăракан студентка Сэлсон çапла каланă: вăрçă пуçланнă хыççăн, политикăллă пурнăçа активлăн хутшăнса ĕçленĕ нумай студентсене университетсенчен кăларса янă.

Глазго хулинчи транспортниксен союзĕн делегачĕ Гендерсон хăйĕн сăмахĕнче çапла каланă: влаçсем самолетсем пырса тапăннинчен сыхланма кирлĕ пек хӳтлĕх туса памасан, Глазгори транспортниксем малашне самолетсенчен сыхланма тревога панă хыççăн ĕçлеме пăрахаççĕ. Вăрçă пуçланнăранпа транспортри рабочисен эрнере илекен ĕçукçи 7 шиллинг чухлĕ хăпарнă пулсан, тенĕ Гендерсон, пĕр эрне хушшинчи пурнăç хакĕ 17 шиллинг чухлĕ хăпарнă.

Барроури кооперативлă организацирен пынă делегатка Робинсон хăйĕн выступленинче çапла каланă: хальхи вăхăтра кооперативлă обществăсем умĕнче нихăçанхинчен те пысăкрах хăрушлăх тăрать. Рабочисене, продовольстви çителĕксĕр, тесе калаççĕ пулсан, тенĕ вăл, мĕншĕн-ха пуянсен холодильникĕсенче, пăрлă нӳхрепĕсенче туллиех апат-çимĕç йăтăнса выртать? Продовольстви снабжени министрĕ Вултон: «Пуринчен ытларах мĕн кирлĕ сире: нумайрах продовольстви кирлĕ-и е нумайрах Бардисем кирлĕ-и?», тесе панă ыйту пирки Робинсон çапла каланă: «Эпир Бардия мĕн тути каланине пĕлместпĕр. Вĕсене унта пурăнакан халăх валли хăварăр. Пире какай нумайрах кирлĕ».

Англипе Индия лигийĕн ячĕпе тухса каланă Кришна Мэнон информаци министерстви саракан, Англия демократиллĕ империализмшăн кĕрешет, тесе ĕнентерме хăтланакан пропагандăран питлесе кулнă. Демократиллĕ империализм тăвасси вăл, тигра какай çиме пăрахтарассипе пĕрех, пурнăçра пулма пултарайман япала. Хăшĕ-пĕрисем, тенĕ Мэнон, çапла ыйтаççĕ: камăн пăхăнса тăма ытларах кăмăллать-ши Индия—Англине-и е национал-социалистла государствăна-и? теççĕ. Çакăн пек правăпах, тенĕ Мэнон, пуларан çапла ыйтма пулать: маргаринлă вĕри çатма çинче ăшаланасшăн-и вăл е çуллă çатма çинче ăшаланасшăн-и?

Съездра ытти делегатсем те тухса каланă, вĕсем рабочи класс пурнăçне лайăхлатассишĕн, ĕçсĕрлĕхе пĕтерессишĕн, сывлăшран пырса тапăнасран сыхланмалли системăна лайăхлатассишĕн тата ыттисемшĕн те пыракан кĕрешĕве вăйлатма кирлине кăтартса панă.

Каçхи ларура организациллĕ ыйтусем тăрăх резолюци тăратнă. Съездра йышăннă резолюцире çапла каланă: халĕ делегатсем саланаççĕ, Англире халăх правительстви туса хурассишĕн пыракан кампани итогĕсене тума татах тепĕр хут пухăнаççĕ.

„Халăх Конвенчĕн“ каçхи ларăвĕ

ЛОНДОН, январĕн 14-мĕш. (ТАСС). «Халăх Конвенчĕн» ларăвĕнче паровоз машинисчĕсемпе кочегарсен Ассоциацийĕн генеральнăй секретарĕ пулнă Скуэнс сăмах тухса каланă, вăл организациллĕ ыйту тăрăх резолюци сĕннĕ. Вăрçă вăхăтĕнче пурнăçа кĕртсе пыракан политика—классем пĕр шухăшлă пулса ĕçлес политика,—тесе каланă Скуэнс,—рабочи класа забастовкăсем тăвас правăсăр хăварасси, çавăн пекех тата коллективлă договорсене, рабочисен организацийĕсен ертсе пыракан оргăнĕсене ирĕклĕн суйлассине те пысăккăн пăсасси патне илсе пырать. Çавăнпа хальхи вăхăтра фабрикăсенчи старостăсен движенине организацилесси пысăк вырăн йышăнса тăрать. Скуэнс: хальхи вăхăтра Англире продовольстви тĕлĕшĕнчен йывăрлăхсем пуррине кура, «Халăх Конвентне» пухнă май çĕршывра саралса кайнă движение кооперативсене хутшăнтарасси çине уйрăмах çавăрăнса пăхмалла, тесе каланă.

Скуэнс сĕннĕ резолюцире: малашне кампание ертсе пыма, çавăн пекех тата ӳлĕмрен Конвентăн çĕнĕ ларăвне пухма конвент ларăвĕнче национальнăй комитет суйламалла, тенĕ. Кампание ертсе пыма çавăн пек комитетсене вырăнсенчи «Халăх Конвенчĕсен» ларăвĕсенче те суйламалла. Кунсăр пуçне, кашни округран тата икшер делегат национальнăй комитет членĕсем пулмашкăн суйламалла.

Ларура çапла пĕлтернĕ: Халăх Конвентне пухмашкăн 2.200 фунт стерлинг расход тухнă, чи пысăкрах сумма—1.376 фунт стерлинг литература кăларма тата ăна вырăнсене сарма расходланă, 463 фунт стерлинг Конвента пухнă чухнехи организациллĕ расходсене валли, 360 фунт стерлинг кăна делегатсен хăйсен тĕрлĕрен расхочĕсене валли кайнă. 2.200 фунт стерлингран 1.000 фунт стерлинга яхăн рабочисем пухнă, 550 фунт стерлинга яхăн литература сутса тупнă, 200 фунт стерлинга яхăн делегатсем хăйсем хывнă, ытти суммăна Конвентра пухнă, делегатсем мĕнпурĕ 565 фунт стерлинг панă.

Скуэнс тухса каланă хыççăн муниципальнăй советник Уолкер (Лидсран) тата горняксен союзĕн паллă деятелĕ Лоутер тухса каланă,—вĕсем иккĕшĕ те лейбористсен партинчен кăларса пăрахнă çынсем. Вĕсем Дергем графствинчи горняксен районĕнчи рабочисемпе инженерно-технически работниксен делегацийĕ ячĕпе тухса каланă,—çав районра хальхи вăхăтра ĕçсĕр юлнă горняксем 30.000 çын шутланаççĕ. Лоутер: ку районри чи пуян шахта хуçи лорд Лондондерри, вăрçăччен вăхăтра вăл Гитлерăн тусĕ пулнипе паллă пулнă, тесе каланă. Хулана бомбардировка тунă хыççăн Ковентрире профсоюзсем тата лейбористсен партийĕ организациленĕ чрезвычайнăй комитетăн представителĕ Уормен: çителĕксĕр хатĕрленнĕ пирки темиçе эрне хушши ĕнтĕ хулара шыв, газ тата электричество çитменни сисĕнет, тесе каланă. Апат-çимĕçсем тăратассине те рабочисен организацийĕсем ĕçе хутшăнсан тин лайăхлатнă.

Виккерс-Армстронг заводĕнчи рабочисен представителĕ: Конвента делегатсем ямашкăн рабочисем 50 фунт стерлинг пухрĕç, тенĕ.

Хĕвеланăç Англири икĕ ялтан пынă делегат: хуласенчен куçаракан çынсене, Англири чи пысăк хуласен сывăхĕнчи ялсенчи пысăк çуртсем пушă ларнă вăхăтра, ялта рабочисем пит тăвăр пурнакан çуртсенче вырнаçтарнăшăн ялти халăх тарăхать, тесе каланă.

Бомбардировкăран Лондонри метрополитен станцийĕсенче пытанса пурăнакансем суйланă комитетăн представителĕ: влаçсен малтанхи вăхăтри тĕллевĕ, сывлăшран тапăннă условисенче те, Лондонри миллионшар рабочисене кунĕ-кунĕпех ĕçлеттересси, вара каçхине, килсенче бомбăсенчен сыхланмаллисем, Андерсен шухăшласа кăларнă йышшисем те пулин, çителĕклĕ çук пулсан та, килĕсене саланмалла тăвасси пулнă, тенĕ. Хальхи вăхăтра Лондонри метрополитена бомбăсенчен сыхланмалли вырăн туса хунă пулсан, ку вăл çак ыйтăва рабочисем хăйсен аллине илнинчен килнĕ. Анчах метрополитен управленийĕ тăшманла пăхнă пирки, халĕ те йывăрлăхсем нумай-ха. Суйланă комитетăн членĕсене полици метрополитен станцийĕсенчен кăларса яни те çавна кăтартакан факт пулса тăрать.

Англи влаçĕсем: Глазго тата Ковентри хулисенче ĕç министрне Бевина тăшманла кĕтсе илни «коммунистла обструкторсен» ĕçĕ, тесе пĕлтернĕ пулнă. Çавăн пек каланинчен машиностроени промышленноçĕнчи профуполномоченнăйсен национальнăй совечĕн делегачĕ кулнă. Рабочисен кĕрешӳллĕ шухăш-кăмăлĕсене кăтартса пама, профуполномоченнăйсен делегачĕ çакăн пек пример илсе кăтартнă. Иртнĕ эрнере Бивербрук Лондонри «хĕрлисем» хыççăн каякан предприятисенчи 200 рабочие Англин тепĕр пайне куçарма хушнă. Вĕсене унта куçарни рабочисен эрнери ĕçукçи 5 шиллинг чакассине тата сдельнă ĕçлекен рабочисен ĕçукçин гарантиленĕ минимумĕ пĕтессине пĕлтерет. Çак предприятире ĕçлекен 1.500 рабочисем пурте забастовка тăвас тенĕ. Забастовка тăвассишĕн сасăламаннисем 7 çын кăна пулнă.

Ларура тухса каланă Гарри Поллит: çитес эрнере профбюрократсем, Конвент пухăннине хирĕçлесе, тред-юнионсемпе промышленниксен Бевин уйăрнă представителĕсен конференцине пухаççĕ, конференцире çар предприятийĕсенче хутăш комиссисем тăвасси çинчен сӳтсе-яваççĕ, тенĕ. Гарри Поллит профуполномоченнăйсен движенине сарса ярасси çине уйрăмах çавăрăнса пăхма чĕннĕ, вăл «Бевинпа Черчилль пек çынсем, рабочи класпа танлаштарсан, кăпшанкăсем кăна пулса тăраççĕ», тесе каланă. Гарри Поллит çапла каланине алă çупса йышăннă. Малалла Поллит тĕнче вăрçине хирĕç тăракансем 1917 çулта Лондонра пухнă Конвент çинчен аса илтернĕ. Çав Конвента пухнă вăхăтри лару-тăрупа хальхи вăхăтри лару-тăру хушшинче пысăк уйрăмлăх пуррине палăртнă Гарри Поллит. 1917 çулта Конвент делегачĕсем çине тĕттĕм вăйсем тара тытнă пӳтсĕрсем тата салтаксем тапăннă, хальхи вăхăтра çав тăшманла элементсем çук, «салтаксем пирĕнпе пĕрле», тенĕ вăл.

Президиум ячĕпе тухса каланă Хорнер политикăллă организацисен резолюцийĕсем çумне тĕрлĕрен делегацисем панă пысăк мар тӳрлетӳсем çинчен пĕлтернĕ. Президиум национальнăй комитетăн 26 членĕн списокне Конвентра çирĕплетме тăратнă, çак комитетăн составне вара тата 24 çын, 12 районран икшер представитель кĕреççĕ. Списокра, уйрăмăн илсен, строительсен Лондон районĕнчи комитечĕн секретарĕ Адамс, горняксен Кăнтăр-Уэльс федерацийĕн председателĕ Хорнер, Ланкаширти (Шотландия) горняксен федерацин председателĕ Пирсон, машиностроительсен союзĕн Лондон районĕнчи комитечĕн членĕ тата ССР Союзĕпе туслă çыхăну тăвассишĕн тăракан паллă çын—Суэнсон, Кентерберийский собор настоятелĕ, паллă профессор Холдэйн, артистка Леманн, музыкант Франкель, паллă юрист Притт, Пальм Датт, парламент членĕ коммунист Галлахер, паллă тинĕс обозревателĕ лейтенант Юнг, Англипе Индилигин секретарĕ Мэнон тата ыттисем те. Списока пурте шавлăн алă çупса çирĕплетнĕ.

Конвент уйăрнă мандат комиссийĕ малтанлăха тунă докладран çакă курăнать: январĕн 11-мĕшĕнчи çурçĕр тĕлне Конвент ларăвне 2.205 делегат пынă. Тата çĕр делегат ытла килсе çитмелле пулнă. Хăшпĕр делегатсем, вĕсене мандатсем почта тăрăх ярса панисем, пырайман. Çапла вара, Конвент составĕ çинчен тулли сведенисем çук-ха. Анчах 1.891 делегат пĕлтернисенчен тред-юнионсем Конвента 531 делегат суйласа яни курăнса тăрать, вĕсем 368 отделенисен, 14 район комитечĕсен, 3 исполнительнăй комитетсен представителĕсем пулса тăраççĕ. 433 делегата предприятисенче суйланă, 89 делегат кооператив организацийĕсен представителĕсем пулса тăраççĕ т. ыт. те.

Конвент ларăвĕ хупăннă чухне «Интернационал» юрланă.

Йĕлтĕрлĕ кроссене (ăмăртусене) хутшăнакансен сывлăхĕсене медицина енĕпе тĕрĕслесси çинчен

СССР Сывлăха сыхлав Халăх Комиссариачĕ тата физкультурăпа спорт ĕçĕсен СССР Совнаркомĕ çумĕнчи комитечĕ йĕлтĕрçĕсен кросĕсен (ăмăртăвĕсен) участникĕсен сывлăхне медицина енчен тĕрĕслесси çинчен ятарласа инструкци кăларнă.

Çак инструкци тăрăх, йĕлтĕрçĕсем хăйсем пурăнакан вырăнти амбулаторисемпе поликлиникăсенче тата хăйсем ĕçлекен вырăнти пунктсенче медицина тĕрĕслевĕ витĕр тухаççĕ.

Медицина тĕрĕслевĕ витĕр тухнисене, кашнин аллинех кроса хутшăнма пултарни çинчен ĕнентерекен хутсем çырса памалла. Списоксем тăратнă чухне, кросра пулма юрани çинчен çырмалли графара, кашни çын хушамачĕ умĕнчех врачсем алă пусни кирлĕ.

Йĕлтĕрлĕ ăмăртусене хутшăнаканăн алăра хăй вĕренекен шкулта, спорт обществисенче, спорт шкулĕсенче тата клубсенче физкультура енĕпе занятисенче пулма юрани çинчен врачсем панă хутсем пулсан, çавăн пекех ГТО значокĕсен нормисене пама ирĕк панă пулсан, тепĕр хут медицина тĕрĕслевĕнче пулмасан та юрать. Çакăн пек чухне, кросра пулма командăсем тăратакан организацисен, кросăн судьясен коллегине çӳлте асăннă çынсем медицина тĕрĕслевĕнче пулни çинчен ĕнентерекен документсем тăратаççĕ.

Англипе Германи хушшинчи вăрçă

БЕРЛИН, январĕн 16-мĕш. (ТАСС). Германи командованийĕ çапла пĕлтерет: ыран январĕн 16-мĕш тенĕ чух çĕрле Германи бомбардировщикĕсем Центральнăй Англири пĕр хулара вăрçă ĕçĕшĕн кирлĕ объектсене атакăланă. Çавăн пекех Лондонри çар объекчĕсем çине те бомбăсем пырса пăрахнă.

Иртнĕ каçхине Англи самолечĕсем Çурçĕр Германири хăшпĕр пунктсем çине фугаслă бомбăсемпе вут чĕртсе яракан бомбăсем пырса пăрахнă. Вильгельмсхафенра темиçе çурта вут хыпса илнĕ, 20 çын вилнĕ тата 35 çын аманнă.

Германири информаци бюровĕ çапла пĕлтерет: ыран январĕн 16-мĕш тенĕ чух çĕрле Англи авиацийĕ Вильгельмсхафен çине пырса тапăнни—вăрçăри ăнăçсăр ĕç шутланать. Англичансем çар объекчĕсем çине бомбăсем пăрахма хăтланнă, анчах та, зенитнăй артиллери активлăн персе тăнипе, противник самолечĕсем хăйсен бомбисене пĕр йĕркесĕр пăрахса хăварма кăна пултарнă.

ЛОНДОН, январĕн 16-мĕш (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, январĕн 15-мĕшĕнче кăнтăрла Германи авиацийĕн активлăхĕ пысăках пулман. Германи самолечĕсем Хĕвеланăç Шотландине тата Кент графствинчи пĕр район çине бомбăсем пырса пăрахнă. Бомбăсем пысăк сиенех кӳреймен. Лондонра сĕм çĕрлеччченех сывлăшран килсе тапăнасран сыхланма пĕр тревога та пулман. Январĕн 15-мĕшĕнче каçхине Германи самолечĕсем Ливерпуль районĕ çине тата Центральнăй Англин хĕвелтухăçпе хĕвеланăç пайĕсенчи чылай хуласем çине, çавăн пекех тата Хĕвелтухăç Англири районсем çине пырса тапăннă, тесе шутлаççĕ.

Ыран январĕн 12-мĕш тенĕ чух çĕрле Англи самолечĕсем Германин Вильгельмсхафенри тинĕс бази çине вăйлăн пырса тапăннă. Çар ĕçĕшĕн кирлĕ объектсем çине ăнăçлăн бомбăсем пăрахнă.

ГРЕЦИПЕ ИТАЛИ ХУШШИНЧИ ВĂРÇĂ

АФИНЫ, январĕн 16-мĕш. (ТАСС). Греци командованийĕ январĕн 15-мĕшĕнче каçхине пичетлесе кăларнă коммюникере çапла каланă: кăнтăрла пысăк мар çапăçусем пулса иртнĕ, вăл çапăçусем пире çитĕнӳсем кӳнĕ. Греци войскисем чылай çынна тыткăна илнĕ тата çар пурлăхĕсем нумай туртса илнĕ.

Грецири государство хăрушсăрлăхĕн министерстви çапла пĕлтерет: январĕн 15-мĕшĕнче Итали авиацийĕ Греци территорийĕ çине пырса тапăнман.

ЛОНДОН, январĕн 16-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви çапла пĕлтерет: пысăк мар çапăçусенче Греци войскисем хăшпĕр çитĕнӳсем тунă. Январĕн 15-мĕшĕнче ирхине Центральнăй секторта Греци войскисем укреплениллĕ сăртсене кĕтмен çĕртен пырса атакăланă, нумай пулеметсем, мортирăсем, боеприпассем тата ытти тĕрлĕ вăрçă материалĕсем туртса илнĕ. Итали войскисем çĕнĕ позицисем çинче çирĕпленсе тăма тăрăшаççĕ. Греци войскисем итальянецсен пур атакисене те сире-сире яраççĕ.

НЬЮ-ЙОРК, январĕн 16-мĕш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентстви çапла пĕлтерет: юр хӳсе кайнине пула тата çанталăк сивĕ тăнине пула Албанири пур фронтсенче те пĕчĕк çапăçусем кăна пыраççĕ, Италипе Греци авиацийĕ нимĕнле ĕçсем те тумаççĕ.

Тобрук районĕнчи лару-тăру

НЬЮ-ЙОРК, январĕн 16-мĕш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентстви çапла пĕлтерет: Англи артиллерийĕ Тобрук оборонин линийĕнчен 4 миляра тăрать, вăл итальянецсен тулашри укреплениийĕсемпе артиллери позицийĕсем çине персе тăрать. Англичансен йывăр артиллерине ĕçе яман-ха.

Тобрукпа Дерна хушшинчи çыранри 15 миля сарлакĕш полосана Англин моторизованнăй чăçĕсем контроллесе тăраççĕ. Тобрукпа Дерна хушшинчи районра Англи авиацийĕ итальянецсене çак районри авиаци базисенчен пуринчен те хăваласа кăларнă, пĕр Дернари база кăна итальянецсен аллинче. Итали Бомбари базăра (Ливи порчĕ) пулнă гидропланĕсем Додеканез утравĕсем çине вĕçсе кайнă.

Итали авиацийĕпе артиллерийĕн активлăхĕ пысăк мар.

Эль-Эдемри аэродромра итальянецсем хăйсен сиенленнĕ 87 самолетне пăрахса хăварнă. Хăйсен авиацийĕн тĕп вăйĕсене итальянецсем урăх районсене куçарнă.

ИТАЛИ КОМАНДОВАНИЙĔН СВОДКИ

РИМ, январĕн 16-мĕш. (ТАСС) Итали командованийĕ çапла пĕлтерет: Греци фронтĕнче Итали войскисем противник атакине сирсе янă.

Тобрук районĕнче пĕр-пĕрин çине артиллерирен персе тăраççĕ. Джарабуб оазисĕн зонинче Италин бронетанковăй чăçĕсен ĕçĕсем палăраççĕ. Тобрукран кăнтăр-хĕвелтухăç енче Итали самолечĕсем çулсем çине тата противникăн снабжени базисем çине бомбăсем пырса пăрахнă.

Хĕвелтухăç Африкăра, Англо-Египет Суданĕн чиккинче, Итали авиацийĕ Порт-Судан çине бомбăсем пырса пăрахнă. Противник авиацийĕ Ассаб çине пырса тапăннă, кăштах сиен кӳнĕ. Ыран январĕн 11-мĕш тенĕ чух çĕрле Вăтаçĕр тинĕсĕнче Италин подводнăй лодки Англин çăмăл крейсерне торпедăпа пенĕ. Италин тепĕр подводнăй лодки Атлантика океанĕнче Англин «Эрденбен» ятлă 5 пин тоннăллă пароходне путарнă. Ыран январĕн 16-мĕш тенĕ чух çĕрле противник самолечĕсем Катания çине бомбăсем пырса пăрахнă, кăштах сиен кӳнĕ. Граждăнла халăх хушшинче вилнисемпе аманнисем пур.

КИТАЙРИ ВĂРÇĂ

Центральнăй Китайра. Цзянси провинцийĕн çурçĕр пайĕнче Китай войскисем Сянтяна туртса илнĕ хыççăн, кунта çапăçусем чарăннă. Янлоутун-Цзунян районĕнче, Хубэйпе Хунань провинцийĕсен чиккинче, Китай войскисем японецсен наступленине сирсе янă.

Кăнтăр Китайра нимĕнле пысăк улшăнусем те пулман.

Çурçĕр Китайри лару-тăру çинчен сведенисем çук.

Январĕн 16-мĕш. (ТАСС).

ФРАНЦИ ИНДО-КИТАЙĔПЕ ТАИ ХУШШИНЧИ ВĂРÇĂ

ШАНХАЙ, январĕн 16-мĕш. (ТАСС). Хаçатсем пĕлтернĕ тăрăх, Убол районĕнче Индо-Китай войскисем Таи чăçĕсене атакăлама хăтланнă. Вĕсен атакине сирсе янă. Индо-Китай войскисене пысăк çухатусем кӳнĕ. Хĕвелтухăç секторĕнче Таи войскисем Франци территорийĕ çинче малалла кайса пыраççĕ.

Францин Таири посолĕ Гарро Таи ютçĕршыв ĕçĕсен министрĕн заместителĕпе темиçе хут калаçнă, чикĕри çапăçусене чарса лартма ыйтнă. Анчах çак калаçусем нимĕнле результат та паман.

Камбоджа провинцийĕнчи фронтран Сайгона кашни кунах аманнă çынсен пысăк мар групписем пыраççĕ.

Т Ӳ Р Л Е Т Н И

«Яков Свердлов» ятлă кинофильм çинчен çырнă статьяра («Чăваш Коммуни», 1941 ç. январĕн 16-мĕш) Владимир Ильич Ленин 1919 çулта ВЦИК заседанинче Свердлова асăнса каланă сăмаха чăвашла тĕрĕс мар куçарнă. Çав статьян 4-мĕш абзацне çапла тӳрлетсе вуламалла:

«Истори тахçанах çакна кăтартса панă: аслă революцисем, хăйсен кĕрешĕвĕ пынă вăхăтра, аслă çынсене кăлара-кăлара тăрататççĕ тата ĕлĕк пулма та пултарайман пек туйăнакан талантсене сарса яраççĕ. Нелегальнăй кружокра пытанса ĕçлес ĕçĕн шкулĕнчен, ирĕксĕрлĕхре ĕçленĕ пĕчĕк партин тата Туруханскри тĕрме шкулĕнчен çавăн пек организатор тухма пултарасса никам та ĕненме пултарайман. Вăл нихăçан енчен те иккĕленме çук чăн авторитет çĕнсе илнĕ организатор, Российăри пĕтĕм Совет влаçĕн организаторĕ тата, ĕçе организацилеме пĕлес тĕлĕшпе, парти ĕçĕн, Советсене организациленĕ тата Совет влаçне ĕçре пурнăçа кĕртнĕ парти ĕçĕн пĕртен-пĕр организаторĕ пулса тăрать. Çак власть вара халĕ мĕнпур халăхсем патнелле, тĕнчери пур çĕршывсем тăрăх та, йывăр, асаплă, юнпа тулнă, анчах çĕнтерӳллĕ утăмсем туса пырать».

Ответлă редактор Р. О. МАЛЮТИН.

Чăваш АССР Совнаркомĕ çумĕнчи Радиокомитет работникĕсен коллективĕ Радиокомитет дикторĕн Серафима Миронова юлташăн юратнă хĕрĕ

ВАЛЯ

вилни çинчен Миронова юлташа пĕрле куляна пĕлтерет.

Редакци адресĕ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом Печати. Телефонсем: редакторăн—0—67, редактор заместителĕн—3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97 экономика пайĕн—0—88. çырусемпе рабселькорсен пайĕн —2—30, «Капкăн» тата «Ĕçхĕрарăмĕ» журналсен—6—23, «Ленин çулĕпе» журналăн—0—85, издательство заведующийĕн—5—38, конторăн—0—23.

НТ 2194. Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии Чувашской АССР. Заказ № 2. Ф. Б. 9×84 п. л.